

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет землевпорядкування

ПОГОДЖЕНО
Декан факультету
землевпорядкування

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
землевпорядного проєктування

_____ **Олександр ШЕВЧЕНКО**

_____ **Андрій МАРТИН**

«_____» _____ 2026 р.

«_____» _____ 2026 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: «Землевпорядне забезпечення зміни меж сільського населеного пункту (на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області)»

Спеціальність «193 Геодезія та землеустрій»

ОПП «Геодезія та землеустрій»

Гарант освітньої програми

д. геогр. н., професор _____ **Іван КОВАЛЬЧУК**

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи (проєкту)

д.е.н., професор _____ **Андрій МАРТИН**

Виконала

_____ **Ірина ВОРОЩУК**

Київ - 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет землевпорядкування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри землевпорядного проектування

д.е.н., професор Андрій МАРТИН

«___» _____ 2026 р.

ЗАВДАННЯ

**ДО ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
(ПРОЄКТУ)**

ЗДОБУВАЧУ

Ворощук Ірині Василівній

Спеціальність «193 Геодезія та землеустрій»

ОПП «Геодезія та землеустрій»

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи (проєкту): «Землевпорядне забезпечення зміни меж сільського населеного пункту (на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області)»

затверджена наказом від «27» листопада 2025 року № 2899 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру: за 10 днів до захисту.

Вихідні дані до КР (проєкту): матеріали проєкту землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки за адресою: село Новосамарка Подільського району Одеської області.

Перелік питань, що підлягають дослідженню: теоретичні засади встановлення меж земельних ділянок; нормативно-правове регулювання; послідовність розроблення проєкту землеустрою; аналіз природних, соціально-економічних та містобудівних умов села Новосамарка; характеристика земельної ділянки; порядок погодження, затвердження та державної реєстрації; вимоги безпеки під час виконання землевпорядних і геодезичних робіт.

Перелік графічних документів: схема розташування села Новосамарка;
ГП села Новосамарка; існуючі та проєктні межі села Новосамарка.

Дата видачі завдання «28» листопада 2025 р.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи (проєкту) _____

Андрій МАРТИН

Завдання взяла до виконання _____ **Ірина ВОРОЩУК**

РЕФЕРАТ

КР складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та декларації про академічну доброчесність і використання засобів штучного інтелекту. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінку комп'ютерного тексту. Робота містить 3 рисунка, 2 таблиці, 4 додатки. Список використаних джерел налічує 13 найменувань.

Ключові слова: ЗЕМЛЕУСТРІЙ, МЕЖА НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ, СІЛЬСЬКИЙ НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ, ПРОЄКТ ЗЕМЛЕУСТРОЮ, ЗМІНА МЕЖ, ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН, ДЗК, ОКНЯНСЬКА СЕЛИЩНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, нормативно-правових, методичних і практичних засад землевпорядного забезпечення зміни меж сільського населеного пункту на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області.

Об'єктом дослідження є територія с. Новосамарка Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області.

Предметом дослідження є правові, організаційні, кадастрові та землевпорядні особливості розроблення проєкту землеустрою щодо встановлення та зміни меж сільського населеного пункту.

Методи дослідження: аналіз і синтез нормативно-правових джерел, порівняльний метод, картографічний метод, графічний метод, метод узагальнення, аналіз землевпорядної та містобудівної документації, а також методи землевпорядного проєктування.

У роботі розглянуто поняття та значення меж населених пунктів, проаналізовано нормативно-правову базу їх встановлення і зміни, визначено склад та структуру документації із землеустрою, а також охарактеризовано основні етапи розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж сільського населеного пункту. Особливу увагу приділено аналізу вихідних землевпорядних, кадастрових і містобудівних матеріалів, які використовуються під час обґрунтування зміни меж.

Практична частина роботи виконана на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області. У процесі дослідження встановлено, що існуюча площа населеного пункту становить 195,9700 га, а площа, передбачена генеральним планом, - 214,8300 га. Для приведення меж села у відповідність до містобудівної документації та фактичного використання земель передбачено включення до меж населеного пункту земель загальною площею 19,7625 га та виключення 0,9025 га пасовищ.

Практичне значення результатів полягає в систематизації порядку розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж сільського населеного пункту, визначенні основних етапів підготовки документації, аналізі складу земель, що включаються і виключаються з меж села, а також у підготовці матеріалів, необхідних для подальшого погодження, затвердження та внесення відомостей до ДЗК. Елемент науково-практичної новизни полягає в узгодженні проєктних рішень щодо зміни меж с. Новосамарка з даними містобудівної та землепорядної документації.

Рекомендації щодо використання результатів роботи можуть бути застосовані органами місцевого самоврядування, землепорядними організаціями та територіальними громадами під час підготовки проєктів землеустрою щодо встановлення або зміни меж населених пунктів. Матеріали роботи також можуть бути використані у навчальному процесі зі спеціальності «Геодезія та землеустрій».

ABSTRACT

The bachelor's qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, appendices, and a declaration of academic integrity and the use of artificial intelligence tools. The total volume of the work is 61 pages of computer text. The work contains 4 figures, 1 table, and 4 appendices. The list of references includes 13 sources.

Keywords: LAND MANAGEMENT, SETTLEMENT BOUNDARY, RURAL SETTLEMENT, LAND MANAGEMENT PROJECT, BOUNDARY CHANGE, GENERAL PLAN, STATE LAND CADASTRE, OKNIANSKA SETTLEMENT TERRITORIAL COMMUNITY, LAND RESOURCES.

The purpose of the study is to substantiate the theoretical, legal, methodological, and practical principles of land management support for changing the boundaries of a rural settlement, using the village of Novosamarka, Podilskyi District, Odesa Region, as an example.

The object of the study is the territory of the village of Novosamarka, Oknianska settlement territorial community, Podilskyi District, Odesa Region.

The subject of the study is the set of legal, organizational, cadastral, and land management procedures involved in preparing a land management project for establishing and changing the boundaries of a rural settlement.

The research methods include analysis and synthesis of legal and regulatory sources, comparative analysis, cartographic and graphic methods, generalization, analysis of land management and urban planning documentation, and land management design methods.

The work examines the concept and significance of settlement boundaries, analyses the legal framework for their establishment and change, defines the composition and structure of land management documentation, and describes the main stages of preparing a land management project for changing the boundary of a rural settlement.

The practical part of the study focuses on the village of Novosamarka, Podilskyi District, Odesa Region. The existing area of the settlement is 195.9700

ha, while the area provided for by the general plan is 214.8300 ha. The project provides for including 19.7625 ha of land within the settlement boundary and excluding 0.9025 ha of pastureland.

The practical significance of the results lies in systematizing the procedure for preparing a land management project to change the boundaries of a rural settlement, identifying the main stages of documentation preparation, analysing the land areas to be included in and excluded from the settlement, and preparing materials for further approval and entry into the State Land Cadastre. The scientific and practical novelty consists in aligning the proposed boundary of Novosamarka with urban planning and land management documentation.

The results may be used by local self-government bodies, land management organizations, and territorial communities when preparing land management projects for establishing or changing settlement boundaries. The materials may also be used in the educational process for the specialty “Geodesy and Land Management”.

Зміст

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗМІНИ МЕЖ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	14
1.1. Поняття та класифікація меж населених пунктів.....	14
1.2. Нормативно-правове регулювання зміни меж населених пунктів.....	15
1.3. Підстави та підходи до зміни меж сільських населених пунктів ...	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ЗМІНИ МЕЖ СІЛЬСЬКОГО НП.....	20
2.1. Зміст та структура документації із землеустрою щодо встановлення (зміни) меж.....	20
2.2. Процедура розробки проєкту землеустрою щодо зміни меж населеного пункту.....	23
2.3. Особливості погодження та затвердження документації.....	27
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМІНИ МЕЖ С. НОВОСАМАРКА.....	32
3.1. Характеристика с. Новосамарка.....	32
3.2. Аналіз наявної документації та правових підстав для зміни меж ..	35
3.3. Процес розробки проєкту землеустрою щодо зміни меж села	38
3.4. Погодження, затвердження та державна реєстрація змінених меж	47
3.5. Охорона праці та безпека життєдіяльності.....	50
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ.....	57
ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІП.....	62

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

КР - бакалаврська кваліфікаційна робота (проєкт).

ДЗК - Державний земельний кадастр.

ОПП - освітньо-професійна програма.

ГП - генеральний план.

га - гектар.

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку територіальних громад особливого значення набувають питання раціонального використання земельних ресурсів, упорядкування територій населених пунктів та забезпечення їх просторового розвитку. Земля є основою життєдіяльності громади, оскільки саме на ній розміщуються житлова забудова, громадські будівлі, дороги, інженерні мережі, виробничі території, сільськогосподарські угіддя та інші об'єкти, необхідні для функціонування населеного пункту. Тому чітке визначення меж села, селища чи міста є важливою умовою ефективного управління територією.

Актуальність теми бакалаврської роботи зумовлена тим, що в багатьох сільських населених пунктах фактичне використання земель не завжди відповідає офіційно встановленим межам. Частина земель може фактично використовуватися для потреб села, але юридично перебувати поза його межами. Це можуть бути землі під дорогами, житловою забудовою, кладовищами, громадськими об'єктами, пасовищами або іншими територіями, які мають значення для розвитку населеного пункту. У таких випадках виникає необхідність уточнення або зміни меж з урахуванням фактичного стану використання земель, містобудівної документації та перспектив розвитку громади.

Невідповідність між фактичним використанням земель і офіційними межами може створювати низку проблем. Зокрема, ускладнюється оформлення прав на земельні ділянки, планування нової забудови, розвиток дорожньої мережі, визначення земель комунальної власності, а також організація ефективного управління земельними ресурсами. Саме тому зміна меж сільського населеного пункту є важливим інструментом упорядкування території та створення умов для її подальшого розвитку.

Зміна меж населеного пункту не зводиться лише до нанесення нової лінії на план або карту. Це комплексний процес, який включає правові, землевпорядні, кадастрові, містобудівні та організаційні дії. Він передбачає

розроблення відповідної документації із землеустрою, обґрунтування необхідності зміни меж, визначення земель, які включаються або виключаються з меж населеного пункту, підготовку графічних матеріалів, погодження та затвердження проєктних рішень.

Відповідно до земельного законодавства, межі сіл, селищ і міст встановлюються та змінюються за проєктами землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць. Такі проєкти розробляються з урахуванням генеральних планів населених пунктів, що забезпечує зв'язок землеустрою з містобудівним плануванням. Генеральний план визначає основні рішення щодо розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту.

Землевпорядне забезпечення зміни меж населеного пункту охоплює підготовку вихідних даних, аналіз наявної землевпорядної і містобудівної документації, використання відомостей Державного земельного кадастру, визначення існуючої та проєктної межі, розрахунок площ, складання графічних матеріалів, опис меж та підготовку каталогу координат поворотних точок. Після затвердження документації відомості про межі мають бути внесені до Державного земельного кадастру, що забезпечує їх офіційне закріплення.

Практичним прикладом у бакалаврській роботі обрано село Новосамарка Подільського району Одеської області. Для цього населеного пункту розроблено проєкт землеустрою щодо встановлення та зміни меж с. Новосамарка Подільського району Одеської області. Згідно з матеріалами проєкту, існуюча площа села становить 195,9700 га, а площа, передбачена генеральним планом після зміни меж, становить 214,8300 га.

Проєктом передбачено додаткове включення до меж населеного пункту земель загальною площею 19,7625 га. До них належать рілля, пасовища, землі під кладовищем, землі під житловою забудовою, землі громадського призначення та землі під дорогами. Водночас із меж населеного пункту виключається 0,9025 га пасовищ. Таке коригування меж дає можливість

привести територію села у відповідність до фактичного використання земель і містобудівної документації, а також створити умови для більш ефективного управління земельними ресурсами громади.

Метою бакалаврської роботи є дослідження теоретичних, правових, методичних і практичних засад землевпорядного забезпечення зміни меж сільського населеного пункту на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено **вирішення таких завдань**: розкрити поняття та значення меж населених пунктів; проаналізувати нормативно-правове регулювання зміни меж сільських населених пунктів; визначити підстави та підходи до зміни меж; охарактеризувати зміст і структуру документації із землеустрою щодо встановлення або зміни меж; дослідити процедуру розроблення проєкту землеустрою; розглянути особливості погодження, затвердження та державної реєстрації змінених меж; надати характеристику с. Новосамарка; проаналізувати наявну документацію та правові підстави для зміни меж села; розглянути практичний процес розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж с. Новосамарка.

Об'єктом дослідження є територія с. Новосамарка Подільського району Одеської області, щодо якої розглядається питання встановлення та зміни меж населеного пункту.

Предметом дослідження є правові, організаційні, методичні та землевпорядні засади зміни меж сільського населеного пункту.

У процесі виконання бакалаврської роботи використано загальнонаукові та спеціальні **методи дослідження**. Метод аналізу застосовано під час вивчення нормативно-правових актів, землевпорядної та містобудівної документації. Порівняльний метод використано для зіставлення існуючої та проєктної площі с. Новосамарка. Картографічний метод дав змогу розглянути просторове розташування меж населеного пункту та земель, які включаються або виключаються з його території. Метод

узагальнення застосовано для формулювання висновків і рекомендацій. Також використано методи землевпорядного проектування, необхідні для обґрунтування зміни меж, розрахунку площ і підготовки графічних матеріалів.

Практичне значення результатів роботи полягає у можливості використання сформованих положень під час підготовки та розроблення документації із землеустрою щодо встановлення або зміни меж сільських населених пунктів. Матеріали дослідження можуть бути корисними для органів місцевого самоврядування, землевпорядних організацій, фахівців у сфері земельного кадастру, містобудування та просторового планування територій.

Положення, що виносяться на захист: обґрунтування необхідності зміни меж с. Новосамарка; послідовність підготовки проекту землеустрою щодо встановлення та зміни меж населеного пункту; склад земель, які пропонується включити до меж села та виключити з них; рекомендації щодо погодження, затвердження й внесення відомостей про змінені межі до Державного земельного кадастру.

Структура бакалаврської роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та декларації про академічну доброчесність і використання засобів штучного інтелекту. У першому розділі розглянуто теоретичні та правові основи зміни меж населених пунктів. У другому розділі досліджено методику землеустрою щодо зміни меж сільського населеного пункту. У третьому розділі проаналізовано практичне забезпечення зміни меж с. Новосамарка Подільського району Одеської області на основі матеріалів проекту землеустрою, а також висвітлено питання охорони праці під час виконання землевпорядних і геодезичних робіт.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗМІНИ МЕЖ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

1.1. Поняття та класифікація меж населених пунктів

У системі землеустрою важливе місце займає визначення території населеного пункту, оскільки саме від чіткості його меж залежить подальше планування забудови, організація використання земель, розвиток дорожньої мережі, інженерних комунікацій, громадських об'єктів та інших елементів інфраструктури.

Межа населеного пункту - це умовна замкнена лінія, яка відокремлює територію села, селища або міста від інших земель. Вона визначає просторові рамки населеного пункту, у межах яких здійснюється забудова, формуються земельні ділянки, розміщуються об'єкти інфраструктури та реалізується управління земельними ресурсами. Офіційне встановлення такої межі має важливе правове значення, адже дає змогу закріпити територію населеного пункту в документації та внести відповідні відомості до Державного земельного кадастру [1].

Фактично межі показують, де закінчується територія населеного пункту і починаються інші землі. До складу території села, селища чи міста можуть входити житлові квартали, громадські будівлі, виробничі об'єкти, вулиці, площі, зелені зони, а також землі, передбачені для майбутнього розвитку. Водночас за межами населеного пункту залишаються землі іншого призначення, зокрема сільськогосподарські угіддя, лісові масиви, водні об'єкти та інші території.

Класифікація меж населених пунктів може здійснюватися за різними ознаками, однак у межах даного дослідження доцільно розглядати їх за функціональним призначенням та рівнем затвердження.

За функціональним призначенням межі населених пунктів можна поділити на зовнішні та внутрішні. Зовнішня межа відокремлює територію села, селища або міста від інших земель і визначає загальну площу

населеного пункту. Вона має важливе значення для ведення земельного обліку, планування забудови, формування земельних ділянок та внесення відомостей до Державного земельного кадастру.

Внутрішні межі використовуються для організації території в межах самого населеного пункту. Вони можуть відокремлювати житлові квартали, громадські території, виробничі зони, дороги, зелені насадження, кладовища, інженерні об'єкти та інші функціональні частини території. Такі межі допомагають упорядкувати внутрішню структуру населеного пункту та визначити особливості використання окремих земельних ділянок.

За рівнем затвердження межі населених пунктів можна поділити на фактичні, проєктні та офіційно встановлені. Фактичні межі відображають реальний стан використання території, який склався внаслідок забудови, господарської діяльності та розвитку інфраструктури. Проєктні межі визначаються у землевпорядній або містобудівній документації та показують запропоноване проходження межі з урахуванням перспектив розвитку населеного пункту. Офіційно встановлені межі - це межі, які затверджені у передбаченому законом порядку і мають юридичне значення.

Таким чином, класифікація меж за функціональним призначенням показує, яку роль вони виконують у просторовій організації території, а класифікація за рівнем затвердження дає змогу визначити правовий статус відповідної межі. Такий підхід є важливим для дослідження зміни меж сільського населеного пункту, оскільки дозволяє порівняти фактичний стан території, проєктні рішення та офіційно затверджені межі [1].

1.2. Нормативно-правове регулювання зміни меж населених пунктів

Зміна меж населених пунктів є процедурою, яка потребує чіткого правового регулювання, оскільки вона впливає на використання земель, планування території, права землевласників і землекористувачів, а також на повноваження органів місцевого самоврядування. Такий процес не може

здійснюватися довільно, адже для офіційної зміни меж необхідно розробити відповідну землевпорядну документацію, погодити її, затвердити та внести відомості до Державного земельного кадастру.

Основним нормативно-правовим актом у сфері земельних відносин є Земельний кодекс України. У ньому визначено, що межа села, селища чи міста є умовною лінією на поверхні землі, яка відокремлює територію відповідного населеного пункту від інших територій. Також Земельний кодекс передбачає, що встановлення і зміна меж населених пунктів здійснюється за проєктами землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць. Важливим є те, що такі роботи мають виконуватися з урахуванням генеральних планів населених пунктів. Отже, Земельний кодекс України визначає загальну правову основу для зміни меж і пов'язує цей процес із землевпорядною та містобудівною документацією [1].

Важливе місце у правовому регулюванні займає Закон України «Про землеустрій». Він визначає організаційні та правові засади здійснення землеустрою, а також встановлює види землевпорядної документації. Для теми дослідження особливе значення мають проєкти землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць. Саме така документація використовується для обґрунтування зміни меж сіл, селищ і міст. У ній відображаються існуючі та проєктні межі, землі, які включаються або виключаються з території населеного пункту, а також інші відомості, необхідні для подальшого затвердження і кадастрового обліку. Тому Закон України «Про землеустрій» можна вважати основним документом, який регулює порядок підготовки землевпорядної документації для зміни меж населених пунктів [2].

Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» має значення для зміни меж населених пунктів тому, що межі повинні відповідати містобудівній документації. Зокрема, генеральний план населеного пункту визначає основні рішення щодо розвитку, планування,

забудови та іншого використання території. Тому під час зміни меж села, селища чи міста необхідно враховувати не лише фактичне використання земель, а й перспективи розвитку, передбачені містобудівною документацією. Це забезпечує узгодженість між землевпорядними рішеннями та плануванням території населеного пункту [3].

Окреме значення мають постанови Кабінету Міністрів України, які регулюють питання ведення Державного земельного кадастру та роботи з відповідною документацією. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України № 1051 затверджує Порядок ведення Державного земельного кадастру. Вона визначає порядок внесення відомостей до кадастру, зокрема відомостей про межі адміністративно-територіальних одиниць. Це важливо, оскільки після затвердження документації щодо зміни меж населеного пункту відповідні дані мають бути офіційно внесені до кадастрової системи. Лише після цього змінена межа набуває практичного значення для обліку земель, формування земельних ділянок та управління територією [4].

Отже, нормативно-правове регулювання зміни меж населених пунктів має комплексний характер. Земельний кодекс України визначає загальні правові засади встановлення та зміни меж; Закон України «Про землеустрій» регламентує підготовку відповідної землевпорядної документації; Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» забезпечує зв'язок зміни меж із генеральним планом та просторовим розвитком; а постанови Кабінету Міністрів України визначають порядок внесення відомостей до Державного земельного кадастру. Разом ці нормативні акти створюють правову основу для обґрунтованої, законної та технічно правильної зміни меж сільських населених пунктів.

1.3. Підстави та підходи до зміни меж сільських населених пунктів

Зміна меж сільського населеного пункту здійснюється не довільно, а за наявності обґрунтованої потреби. Така потреба може виникати тоді, коли існуючі межі вже не відповідають фактичному використанню території,

сучасним потребам громади або перспективам розвитку населеного пункту. У таких випадках межі потребують уточнення, розширення або оптимізації.

Однією з найпоширеніших підстав для зміни меж є розширення території села. Воно може бути необхідним у разі розвитку житлової забудови, збільшення потреби в землях для громадських об'єктів, доріг, інженерних мереж, кладовищ, виробничих територій або інших об'єктів, які забезпечують функціонування населеного пункту. Розширення меж дозволяє офіційно включити до території села землі, які фактично вже використовуються для його потреб або передбачені для подальшого розвитку.

Іншою підставою є уточнення меж. Така необхідність виникає тоді, коли межі були встановлені за застарілими матеріалами, не відповідають фактичній забудові або не збігаються з даними кадастрової та містобудівної документації. Уточнення меж дає змогу усунути розбіжності між реальним використанням території та її юридичним оформленням.

Окремим напрямом є оптимізація меж населеного пункту. Вона передбачає не лише збільшення площі, а й більш раціональне формування території. У процесі оптимізації можуть включатися землі, необхідні для розвитку села, і водночас виключатися території, які фактично не використовуються для потреб населеного пункту або не відповідають його планувальній структурі. Такий підхід дозволяє зробити межі більш логічними, обґрунтованими та зручними для управління земельними ресурсами.

Важливою умовою зміни меж є врахування містобудівної документації. Відповідно до Земельного кодексу України, межі сіл, селищ і міст встановлюються та змінюються за проектами землеустрою з урахуванням генеральних планів населених пунктів [1]. Це означає, що проєктна межа не може визначатися лише на основі фактичного використання земель. Вона має також відповідати планувальним рішенням, які передбачені для розвитку населеного пункту.

Генеральний план населеного пункту є основним документом, який визначає напрями розвитку, планування, забудови та іншого використання території [1]. Саме тому під час зміни меж села необхідно враховувати, які території передбачені для житлової забудови, громадських об'єктів, транспортної інфраструктури, зелених зон, виробничих територій та інших потреб громади.

Плани територіальних громад також мають важливе значення, оскільки зміна меж окремого села повинна узгоджуватися із загальним розвитком громади. Межі населеного пункту мають формуватися не ізольовано, а з урахуванням розміщення сусідніх територій, земель сільськогосподарського призначення, доріг, інженерних мереж, природних об'єктів та перспектив соціально-економічного розвитку громади.

Таким чином, основними підставами для зміни меж сільських населених пунктів є розширення території, уточнення фактичного використання земель та оптимізація просторової структури села. При цьому головним підходом має бути поєднання землевпорядного, кадастрового та містобудівного аналізу. Це дозволяє забезпечити законність зміни меж, їх відповідність генеральному плану та реальним потребам територіальної громади.

Висновки до розділу 1

У першому розділі встановлено, що зміна меж населеного пункту має розглядатися як поєднання правової, кадастрової та містобудівної процедур. Теоретичний аналіз підтвердив, що обґрунтованість зміни меж залежить від узгодження фактичного використання земель, генерального плану, даних Державного земельного кадастру та інтересів територіальної громади.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО ЗМІНИ МЕЖ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

2.1. Зміст та структура документації із землеустрою щодо встановлення (зміни) меж

Землевпорядна документація, яка розробляється для встановлення або зміни меж сільського населеного пункту, є основним інструментом оформлення його території. Її призначення полягає не тільки у відображенні межі на картографічних матеріалах, а й у поясненні причин, через які виникла потреба в уточненні або зміні території населеного пункту. Така документація дає змогу поєднати правові вимоги, фактичний стан використання земель, кадастрові відомості та містобудівні рішення.

У практиці землеустрою зміна меж населеного пункту розглядається як комплексна процедура. Вона охоплює аналіз території, збирання вихідних даних, визначення чинної та проєктної межі, розрахунок площ, підготовку текстових і графічних матеріалів, а також подальше погодження і затвердження проєктних рішень. Тому документація із землеустрою повинна бути складена так, щоб вона не лише показувала результат, а й обґрунтовувала його необхідність.

Правовою основою підготовки такої документації є положення земельного законодавства. Зокрема, межі сіл, селищ і міст встановлюються або змінюються за проєктами землеустрою, при цьому враховуються генеральні плани населених пунктів [1]. Це означає, що зміна межі повинна бути пов'язана не лише з фактичним станом території, а й з планувальними рішеннями щодо майбутнього розвитку населеного пункту.

Закон України «Про землеустрій» відносить проєкти землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальних одиниць до видів документації із землеустрою [2]. Це свідчить про те, що для зміни меж сільського населеного пункту необхідно розробляти спеціалізований

проект, а не обмежуватися окремою схемою чи довільним графічним матеріалом.

За змістом документація із землеустрою щодо зміни меж населеного пункту складається з двох основних блоків: текстового і графічного. Текстовий блок пояснює підстави розроблення проекту, характеризує територію, описує використані матеріали та обґрунтовує прийняті рішення. Графічний блок показує просторове розташування меж, земельних ділянок, суміжних територій та інших об'єктів, які мають значення для формування межі.

До текстової частини насамперед належить пояснювальна записка. Вона є своєрідним вступом до всієї документації, оскільки в ній розкриваються мета виконання робіт, підстава для їх проведення, коротка характеристика населеного пункту, склад вихідних матеріалів та очікуваний результат. Пояснювальна записка допомагає зрозуміти логіку проектного рішення і показує, чому саме запропонована зміна меж є доцільною.

Важливою складовою текстової частини є обґрунтування необхідності зміни меж. У ньому пояснюється, чому чинна межа не повністю відповідає сучасному стану території або перспективам її розвитку. Причинами можуть бути фактичне використання земель для потреб населеного пункту, розвиток житлової забудови, необхідність включення доріг, кладовищ, громадських територій, інженерних мереж, виробничих об'єктів чи інших земель, пов'язаних із функціонуванням села.

Окремо в документації подаються відомості про землі, яких стосується зміна меж. Такі матеріали дозволяють визначити площу земель, їх цільове призначення, характер використання, форму власності, наявність землевласників або землекористувачів. Це має значення для оцінки того, як зміна меж вплине на земельний фонд населеного пункту та на права осіб, які користуються відповідними земельними ділянками.

Графічна частина документації потрібна для того, щоб показати проектні рішення у просторовій формі. Саме за допомогою планів, схем і

креслень можна побачити, де проходить чинна межа, як пропонується її змінити, які території включаються до населеного пункту, а які виключаються. Графічні матеріали роблять проєкт більш зрозумілим і дають змогу перевірити його відповідність фактичному розташуванню земель.

До графічної частини можуть входити схема розташування населеного пункту, план існуючої межі, план проєктної межі, кадастрові матеріали, креслення територій, що включаються або виключаються, а також інші картографічні документи. У практиці розроблення землевпорядної документації саме графічні матеріали часто є основою для погодження проєкту, оскільки вони наочно демонструють просторові наслідки зміни меж [5].

Важливим доповненням до графічних матеріалів є опис меж. Він дає можливість зрозуміти проходження межі за конкретними орієнтирами на місцевості. В описі можуть згадуватися дороги, суміжні земельні ділянки, водні об'єкти, лісові насадження, забудовані території або інші об'єкти, вздовж яких проходить межа. Такий опис зменшує ризик неоднозначного тлумачення проєктної межі.

Не менш важливою складовою є каталог координат поворотних точок. Якщо графічний план показує межу візуально, то координати забезпечують її точне просторове визначення. Це необхідно для подальшого використання межі у кадастровій системі, під час геодезичних робіт, формування земельних ділянок і внесення змін до відповідних баз даних.

Після підготовки, погодження і затвердження документації відомості про межі населеного пункту мають бути внесені до Державного земельного кадастру. Кадастр містить систематизовані відомості про землі, земельні ділянки, їх правовий режим, обмеження у використанні та інші характеристики [6]. Тому документація щодо зміни меж повинна бути придатною для використання в кадастровому обліку.

Порядок ведення Державного земельного кадастру визначає процедури внесення, зберігання, оброблення та використання кадастрових відомостей

[4]. У зв'язку з цим під час розроблення документації важливо забезпечити точність координат, повноту графічних матеріалів і відповідність даних вимогам кадастрової системи.

Таким чином, документація із землеустрою щодо встановлення або зміни меж сільського населеного пункту є комплексним документом, який поєднує текстову, графічну, розрахункову та кадастрову складові. Її текстова частина пояснює підстави і зміст зміни меж, а графічна частина відображає ці рішення на планах і схемах. Разом ці матеріали забезпечують можливість обґрунтованого погодження, затвердження та офіційного закріплення меж населеного пункту.

2.2. Процедура розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж населеного пункту

Розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж населеного пункту є послідовною процедурою, у межах якої поєднуються організаційні, правові, геодезичні, кадастрові та планувальні дії. Її зміст полягає в тому, щоб не просто показати нову межу на плані, а довести необхідність її зміни, визначити склад земель, підготувати текстові й графічні матеріали та створити підстави для офіційного затвердження оновлених меж.

Першим кроком у цьому процесі є прийняття рішення про необхідність розроблення документації. Зазвичай ініціатором виступає орган місцевого самоврядування, оскільки саме він представляє інтереси територіальної громади та відповідає за організацію використання земель у межах своїх повноважень. Для сільського населеного пункту таким органом може бути сільська, селищна або міська рада. Прийняття відповідного рішення означає, що зміна меж розглядається як офіційна потреба громади, а не як окрема технічна дія [7].

На етапі ініціювання визначаються основні причини майбутньої зміни меж. Вони можуть бути пов'язані з необхідністю розширення території населеного пункту, уточненням фактичної забудови, включенням земель під

дорогами, кладовищами, громадськими об'єктами, інженерними мережами або іншими територіями, які фактично використовуються для потреб села. Також на цьому етапі формується загальне розуміння мети робіт і визначається замовник документації.

Після прийняття рішення починається збір вихідних даних. Цей етап є дуже важливим, оскільки саме від повноти зібраних матеріалів залежить якість майбутнього проєкту. До вихідної інформації належать дані Державного земельного кадастру, матеріали попередньої землевпорядної документації, генеральний план населеного пункту, відомості про землевласників і землекористувачів, інформація про існуючу забудову, дороги, об'єкти інфраструктури та фактичне використання земель.

Збір вихідних матеріалів дає змогу встановити, якою є чинна межа населеного пункту, які землі фактично пов'язані з його функціонуванням, чи є розбіжності між кадастровими даними, містобудівною документацією та реальним станом території. Якщо такі розбіжності існують, вони можуть стати однією з підстав для зміни або уточнення меж.

Особливу увагу під час підготовки проєкту приділяють містобудівній документації. Межі населеного пункту мають узгоджуватися не лише з фактичним використанням земель, а й із перспективами розвитку території. Саме тому під час розроблення проєкту враховують генеральний план або інші планувальні матеріали, які визначають напрями забудови, розміщення доріг, громадських об'єктів, інженерної інфраструктури та інших елементів розвитку населеного пункту [3].

Наступним етапом є обстеження території та виконання геодезичних робіт. Вони потрібні для уточнення просторового положення існуючої межі, визначення поворотних точок, підготовки планової основи та подальшого нанесення проєктної межі. Геодезичні вимірювання забезпечують точність проєктних матеріалів, тому без них неможливо якісно підготувати графічну частину документації.

Під час геодезичних робіт можуть використовуватися топографічні матеріали, кадастрові плани, супутникові вимірювання, ортофотоплани та інші просторові дані. Отримана інформація використовується для підготовки планів існуючої та проєктної межі, визначення площ земель, складання опису меж і формування каталогу координат поворотних точок.

Після аналізу вихідних матеріалів та виконання геодезичних робіт розробляються проєктні рішення. На цьому етапі визначається, які землі доцільно включити до меж населеного пункту, які території можуть бути виключені, а також якою буде загальна площа після зміни меж. Проєктна межа має бути логічною, обґрунтованою та такою, що відповідає потребам громади і планувальній структурі території.

Проєктні рішення повинні враховувати правовий режим земель. Якщо до меж населеного пункту пропонується включити землі, які вже мають власників або користувачів, необхідно врахувати їхні права та наявні кадастрові відомості. Це дозволяє уникнути суперечностей і забезпечити правову коректність майбутньої межі.

Важливою складовою проєкту є розрахунок площ. У документації визначається площа території до зміни меж, площа земель, які пропонується включити, площа земель, які виключаються, а також кінцева площа населеного пункту після зміни меж. Такі розрахунки мають бути точними, оскільки вони відображають фактичний результат проєктних рішень.

Після цього формується текстова та графічна частина проєкту. Текстова частина містить пояснювальну записку, обґрунтування зміни меж, характеристику території, відомості про землі, опис використаних матеріалів і розрахунки. Графічна частина відображає існуючу та проєктну межу, землі, які включаються або виключаються, суміжні території, дороги, забудову та інші важливі об'єкти.

Окремим елементом документації є опис меж населеного пункту. Він потрібний для того, щоб зрозуміти проходження межі не лише за планом, а й за орієнтирами на місцевості. У такому описі можуть зазначатися суміжні

землі, дороги, земельні ділянки, природні об'єкти, забудовані території або інші елементи, вздовж яких проходить межа.

Також у складі проєкту формується каталог координат поворотних точок. Він має технічне значення, оскільки забезпечує точне визначення межі в координатній системі. Надалі ці дані можуть бути використані для внесення відомостей до Державного земельного кадастру та для виконання інших землевпорядних або кадастрових робіт [2].

Після підготовки проєктної документації відбувається її погодження. Цей етап потрібний для перевірки того, чи відповідають проєктні рішення вимогам законодавства, кадастровим даним, містобудівній документації та інтересам територіальної громади. Погодження також дозволяє виявити можливі недоліки до моменту остаточного затвердження документації.

У випадках, коли зміна меж пов'язана з містобудівною документацією або може впливати на інтереси мешканців, важливе значення має громадське обговорення. Воно дає можливість жителям громади ознайомитися з основними рішеннями, висловити свої зауваження або пропозиції. Такий підхід робить процес більш відкритим і дозволяє врахувати позицію населення [8].

Після проходження погодження та громадського обговорення документація подається на затвердження. Затвердження проєкту означає, що запропоновані межі визнаються офіційно та можуть бути використані для подальшого кадастрового оформлення. Саме після затвердження проєктні рішення набувають практичного значення для управління територією.

Завершальним етапом є внесення відомостей про змінені межі до Державного земельного кадастру. Це необхідно для того, щоб нова межа була офіційно відображена у кадастровій системі. Після внесення таких відомостей межа може використовуватися під час формування земельних ділянок, планування забудови, управління комунальними землями та розроблення іншої землевпорядної чи містобудівної документації [4].

Отже, процедура розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж населеного пункту складається з кількох взаємопов'язаних етапів: прийняття рішення про початок робіт, збір вихідних даних, обстеження території, проведення геодезичних робіт, формування проєктної межі, підготовка текстових і графічних матеріалів, погодження, громадське обговорення, затвердження та внесення відомостей до Державного земельного кадастру. Послідовне виконання цих етапів забезпечує законність, точність і обґрунтованість зміни меж сільського населеного пункту.

2.3. Особливості погодження та затвердження документації

Погодження та затвердження документації із землеустрою щодо зміни меж населеного пункту є завершальними етапами землевпорядного процесу. Саме на цій стадії перевіряється, чи відповідають запропоновані проєктні рішення вимогам законодавства, містобудівній документації, кадастровим даним та інтересам територіальної громади. Якщо попередні етапи спрямовані на підготовку й обґрунтування зміни меж, то погодження і затвердження надають цим рішенням офіційного значення.

Особливість погодження полягає в тому, що зміна меж населеного пункту може впливати не лише на територію самого села, селища чи міста, а й на суміжні землі. Тому під час розгляду документації важливо враховувати, за рахунок яких територій планується розширення меж, чи не порушуються права землевласників і землекористувачів, а також чи відповідають проєктні рішення генеральному плану та іншим матеріалам просторового планування.

На рівні органів місцевого самоврядування погодження має першочергове значення. Сільська, селищна або міська рада виступає представником інтересів громади, тому саме вона ініціює розроблення документації, розглядає її результати та бере участь у подальшому затвердженні. Участь органу місцевого самоврядування дає змогу пов'язати землевпорядне рішення з потребами населення, розвитком забудови,

дорожньої мережі, інженерної інфраструктури та управління комунальними землями.

Під час погодження документації з органом місцевого самоврядування оцінюється доцільність зміни меж для конкретної громади. Зокрема, враховується, чи є потреба у включенні додаткових земель до меж населеного пункту, чи відповідає це фактичному використанню території, чи передбачені такі зміни містобудівною документацією. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає загальні повноваження місцевих рад у вирішенні питань місцевого значення, у тому числі у сфері управління територією громади [7].

Окрему роль у процедурі погодження можуть відігравати районні державні адміністрації. Їх участь пов'язана з тим, що зміна меж населеного пункту може стосуватися земель за межами села, а також впливати на адміністративно-територіальну організацію району. Районна державна адміністрація у межах своїх повноважень забезпечує реалізацію державної політики на відповідній території та може брати участь у розгляді питань, які мають значення для земельних і територіальних відносин [9].

Якщо зміна меж населеного пункту передбачає розширення за рахунок територій, що виходять за межі відповідного району, або якщо окремі питання не можуть бути вирішені на районному рівні, до погодження може залучатися обласна державна адміністрація. Її участь дозволяє забезпечити узгодження проєктних рішень на ширшому адміністративному рівні та врахувати інтереси не лише окремої громади, а й області загалом.

Закон України «Про землеустрій» визначає, що проєкт землеустрою щодо встановлення або зміни меж адміністративно-територіальної одиниці підлягає погодженню відповідними місцевими радами та державними адміністраціями у випадках, коли розширення меж здійснюється за рахунок їх території [2]. Це положення є важливим, оскільки воно забезпечує участь тих органів, інтереси яких безпосередньо пов'язані зі зміною меж.

Під час погодження також перевіряється відповідність документації містобудівним рішенням. Межа населеного пункту повинна бути пов'язана з генеральним планом, оскільки саме цей документ визначає планувальну організацію території, напрями забудови, розміщення громадських, виробничих, інженерних і транспортних об'єктів. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначає правові засади планування та забудови територій, тому його положення мають враховуватися під час розгляду проекту зміни меж [3].

Важливим елементом погодження може бути громадське обговорення. Його значення полягає в тому, що зміна меж населеного пункту стосується не лише органів влади, а й жителів громади. Мешканці можуть бути зацікавлені у питаннях розвитку забудови, використання земель, розміщення доріг, кладовищ, громадських територій, зелених зон або інших об'єктів. Проведення громадських слухань сприяє відкритості процесу та дає можливість врахувати позицію населення.

Порядок проведення громадських слухань щодо містобудівної документації на місцевому рівні визначений постановою Кабінету Міністрів України № 555 [8]. Хоча зміна меж оформлюється через землевпорядну документацію, вона пов'язана з містобудівними рішеннями, тому громадське обговорення може мати практичне значення для забезпечення прозорості й погодженості дій.

Після погодження документації відбувається її затвердження. Затвердження є тим етапом, після якого проектні рішення набувають офіційного характеру. До цього моменту проектна межа є лише запропонованим рішенням, а після затвердження вона стає підставою для подальших кадастрових дій і використання у сфері управління земельними ресурсами.

Затвердження документації має відбуватися у встановленому законом порядку. Рішення про встановлення або зміну меж фактично підтверджує, що відповідний проект землеустрою розглянутий, погоджений і може бути

реалізований. Законодавство у сфері землеустрою визначає, що рішення про встановлення або зміну меж адміністративно-територіальної одиниці одночасно є рішенням про затвердження відповідного проєкту землеустрою [2].

Після затвердження документації важливим завершальним кроком є державна реєстрація змінених меж. Її суть полягає у внесенні відомостей про межі населеного пункту до Державного земельного кадастру. Без такого внесення зміна меж не буде повністю відображена у кадастровій системі, що може ускладнити подальше використання цих даних під час формування земельних ділянок, планування забудови або управління комунальними землями.

Державний земельний кадастр забезпечує офіційне зберігання відомостей про землі, земельні ділянки, межі адміністративно-територіальних одиниць, обмеження у використанні земель та інші просторові характеристики. Тому внесення даних про змінені межі є необхідним для того, щоб проєктні рішення мали практичне значення і могли використовуватися у подальшій землевпорядній та містобудівній діяльності [6].

Порядок ведення Державного земельного кадастру визначає процедуру внесення, оброблення, зберігання та використання кадастрових відомостей. Саме цей порядок застосовується на завершальному етапі, коли затверджені матеріали документації подаються для відображення меж у кадастровій системі [4].

Отже, погодження, затвердження та державна реєстрація документації є важливими етапами зміни меж населеного пункту. Погодження забезпечує перевірку проєктних рішень і врахування інтересів органів влади та громади. Затвердження надає документації офіційного статусу. Державна реєстрація завершує процес, оскільки відомості про змінені межі вносяться до Державного земельного кадастру і можуть використовуватися для подальшого управління територією.

Висновки до розділу 2

У другому розділі узагальнено методику підготовки проєкту землеустрою щодо зміни меж сільського населеного пункту. Визначено, що якість документації залежить від повноти вихідних матеріалів, правильності просторового обґрунтування проєктної межі, коректності розрахунків площ, належного погодження та внесення відомостей до Державного земельного кадастру.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМІНИ МЕЖ СЕЛА НОВОСАМАРКА ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Характеристика с. Новосамарка: природні, соціально-економічні та містобудівні умови

Красноокнянський район знаходиться на північному заході Одеської області.

На півдні і заході район межує з Республікою Молдова, на півночі - з Котовським районом, на сході з Ананьївським та Фрунзівським районами [10].

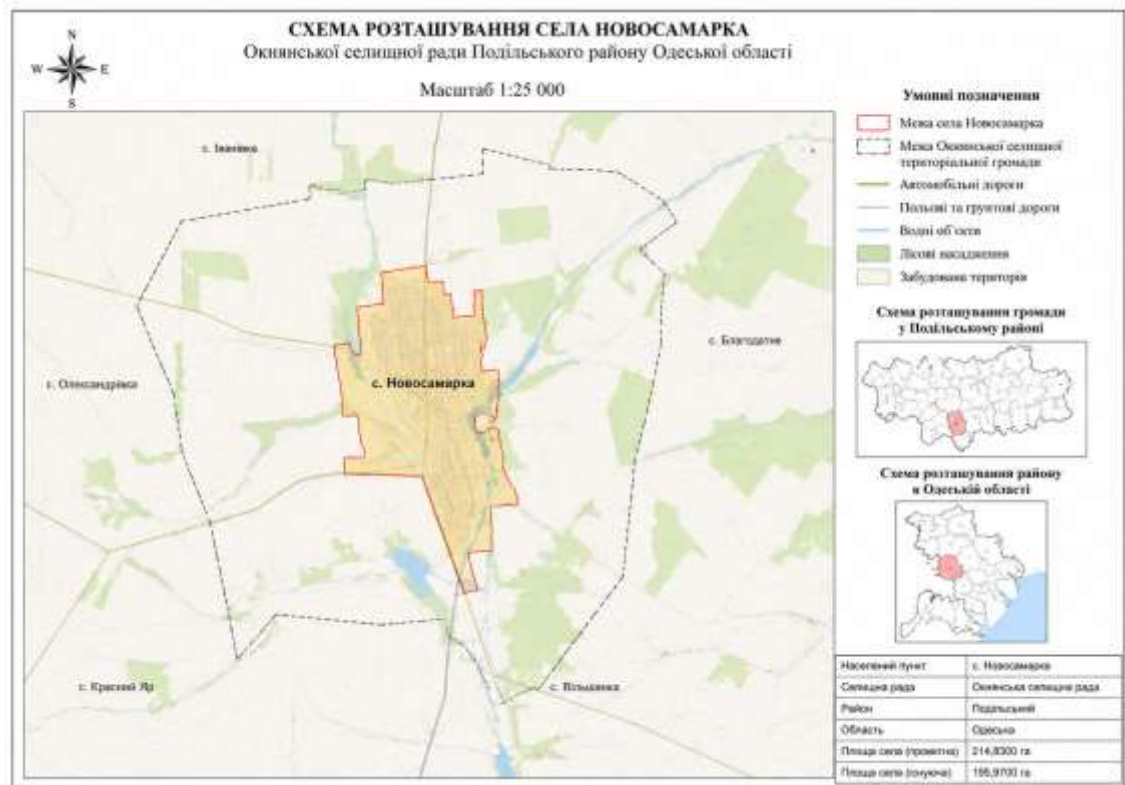

Рис. 3.1 Схема розташування села Новосамарка

Красноокнянський район був утворений у 1923 році. В 1953 році межі району розширилися внаслідок розформування сусіднього Чорнянського району.

З 1964 року район був ліквідований і приєднаний до Котовського району, а з 01.01.1967 року знову став адміністративною одиницею. З 1992 року район набув статусу прикордонного. Протяжність державного кордону становить 102 км, прикордонна смуга охоплює територію 9

сільських рад на території яких розміщено 4 прикордонних відділення (с.Ткаченка, с. Чорна, с.Новосеменівка, с.Гулянка), які підпорядковані Котовському прикордонному загону, міжнародний митний пост в с.Платонове та 2 місцевих пункти пропуску с.Дубове та с.Федосіївка.

Площа - 1012 тис. км² (101198,30 га).

Населення - 11170 тис. чол., у т. ч. 5473 - міського. У районі - 1 селище міського типу та 54 сільських населених пунктів.

Адміністративним, господарським і культурним центром району є смт. Красні Окни (до 1919 року Окни - з молдавської «джерела») розташоване на річці Ягорлик за 200 км від обласного центру м.Одеса.

Територію району умовно можна розділити по долині річки горлик західну та східну. Грунтовий покрив району різнобарвний, переважають потужні середньогумусні чорноземи на лесових породах.

Красноокнянський район відноситься до південної частини лісостепу, де степова рослинність переважає над лісовою. Природна лісова та чагарникова рослинність поширена на півночі району, збереглась на крутих схилах в балках, має ґрунтозахисне та водоохоронне значення.

Природні умови території Новосамарки є типовими для північної частини Одеської області. Важливе значення має рельєф, оскільки він впливає на розміщення забудови, доріг, сільськогосподарських угідь та інших об'єктів. У матеріалах проєкту зазначено, що за характером рельєфу територію можна умовно поділити долиною річки Ягорлик на дві частини - західну та східну. Така особливість території має значення для просторової організації села та використання земель.

Земельні ресурси є основою розвитку села. Для сільських населених пунктів вони виконують одночасно житлову, господарську, виробничу та соціальну функції. У межах і навколо Новосамарки значну роль відіграють сільськогосподарські угіддя, зокрема рілля та пасовища, які використовуються для ведення господарської діяльності. Крім того,

важливими елементами території є землі під житловою забудовою, дорогами, громадськими об'єктами та кладовищем.

За даними офіційної картки Окнянської громади, село Новосамарка має код КАТОТТГ UA51120150300033886, а чисельність населення становить 1005 осіб [10]. Наявність постійного населення зумовлює потребу в належній організації житлової забудови, дорожньої мережі, соціальної інфраструктури та земель для громадських потреб.

Соціально-економічні умови села пов'язані з його сільським характером. Основу місцевого розвитку становлять проживання населення, використання присадибних ділянок, ведення сільськогосподарської діяльності та обслуговування повсякденних потреб жителів. Для таких населених пунктів важливими є доступність доріг, наявність соціальних об'єктів, можливість використання земель для господарських потреб і збереження умов для подальшого розвитку території.

Важливу роль у соціальній інфраструктурі населеного пункту відіграють освітні заклади. У відкритих реєстраційних даних зазначено, що в селі функціонує Новосамарський опорний ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області [11]. Наявність такого закладу підтверджує, що село виконує не лише житлову, а й освітню та соціальну функцію для місцевого населення.

Вулично-дорожня мережа забезпечує зв'язок між житловою забудовою, громадськими об'єктами, господарськими територіями та прилеглими землями. Для сільського населеного пункту дороги мають важливе значення, оскільки вони забезпечують доступ до житлових будинків, земельних ділянок, об'єктів соціальної інфраструктури та сільськогосподарських угідь.

Містобудівні умови розвитку села визначаються характером існуючої забудови, планувальною структурою, розташуванням доріг, громадських об'єктів, інженерних мереж та територій, які можуть використовуватися для подальшого розвитку. У сільських населених пунктах забудова зазвичай має

садибний характер, тобто житлові будинки поєднуються з присадибними ділянками та господарськими спорудами.

Наявна забудова Новосамарки представлена переважно житловими садибними територіями, що є типовим для сільських населених пунктів. Окрім житлової забудови, у структурі села важливе місце займають громадські території, дороги, кладовище, а також землі, пов'язані з господарським використанням. Поєднання цих елементів формує загальну просторову структуру населеного пункту.

Отже, с. Новосамарка є сільським населеним пунктом із сформованою житловою забудовою, наявним населенням, соціальними об'єктами, вулично-дорожньою мережею та земельними ресурсами, що використовуються для житлових, громадських і господарських потреб. Природні, соціально-економічні та містобудівні умови села є важливою основою для подальшого аналізу території та розгляду питань її землевпорядного впорядкування.

3.2. Аналіз наявної документації та правових підстав для зміни меж

У процесі розроблення проєкту землеустрою щодо встановлення та зміни меж с. Новосамарка Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області було проаналізовано землевпорядні, кадастрові та містобудівні матеріали. Їх опрацювання дало змогу визначити правові підстави зміни меж, встановити існуючу та проєктну площу населеного пункту, а також обґрунтувати необхідність приведення меж села у відповідність до фактичного використання земель і генерального плану.

Під час виконання проєктних робіт враховано положення Земельного кодексу України, Закону України «Про землеустрій», Закону України «Про Державний земельний кадастр», а також матеріали генерального плану с. Новосамарка. Це підтверджує, що зміна меж населеного пункту здійснюється не довільно, а відповідно до чинного законодавства та містобудівної документації.

Для підготовки проєктних рішень були використані матеріали Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель. Зокрема, враховано технічну документацію щодо встановлення складу категорій земель населених пунктів та розподілу їх за землекористувачами, власниками землі й угіддями на території Новосамарської сільської ради, технічну документацію з нормативної грошової оцінки земель, а також схему землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель відповідної території.

Під час аналізу кадастрових матеріалів використано відомості Державного земельного кадастру та дані Публічної кадастрової карти України. Зокрема, було враховано кадастровий поділ, координати поворотних точок суміжних земельних ділянок та інформацію з допоміжних шарів. Це дало можливість перевірити просторове розташування існуючих земельних ділянок і врахувати їх під час формування проєктної межі населеного пункту.

Важливою складовою обґрунтування зміни меж є генеральний план с. Новосамарка. Саме він визначає перспективну територію розвитку населеного пункту. За наявними матеріалами, існуюча площа села становить 195,9700 га, тоді як площа, передбачена генеральним планом, становить 214,8300 га. Така різниця свідчить про необхідність уточнення та зміни меж села.

Порівняння існуючої та проєктної межі показує, що зміна території села пов'язана з необхідністю включення земель, які мають функціональне значення для населеного пункту. До меж с. Новосамарка додатково включаються землі загальною площею 19,7625 га, зокрема рілля, пасовища, кладовище, землі під житловою забудовою, землі громадського призначення та землі під дорогами.

У складі земель, що включаються до меж населеного пункту, наявні території, безпосередньо пов'язані з життєдіяльністю села. Землі під житловою забудовою забезпечують розміщення садибної забудови, землі

громадського призначення пов'язані з обслуговуванням населення, дороги забезпечують транспортну доступність, а територія кладовища має важливе соціальне значення. Тому включення таких земель до меж села є обґрунтованим з погляду фактичного використання території.

Водночас у процесі проєктування передбачено виключення з меж населеного пункту 0,9025 га пасовищ. Це свідчить про те, що зміна меж не є лише збільшенням площі села, а передбачає коригування території з урахуванням її фактичного використання та положень генерального плану.

№ п/п	Код документації	Назва документації
1	1998РФ110ДКР000008	Технічна документація по встановленню складу категорій земель населених пунктів та розподіл їх по землекористувачах, власниках землі та угіддях на території Новосамарської сільської ради Красноокнянського району Одеської області
2	2008РФ110ДКР000016	Технічна документація з нормативної грошової оцінки земель с. Новосамарка, с. Іванівка, с. Олександрівка, Новосамарської сільської ради Красноокнянського району Одеської області
3	2008РФ080ДКР000001	Схема землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель

		Красноокнянського району Одеської області
--	--	---

Табл. 3.2 Використані документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель

Отже, аналіз наявної документації показав, що зміна меж с. Новосамарка має правові, кадастрові та містобудівні підстави. Головними аргументами є невідповідність існуючої площі села площі, передбаченій генеральним планом, необхідність включення до меж населеного пункту земель, пов'язаних із його функціонуванням, а також потреба в юридичному закріпленні території для подальшого управління земельними ресурсами Окнянської селищної територіальної громади.

3.3. Процес розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж села

Розробка проєкту землеустрою щодо встановлення та зміни меж с. Новосамарка виконувалася поетапно. Основна увага приділялася аналізу вихідних матеріалів, перевірці наявної землевпорядної та кадастрової інформації, визначенню існуючої і проєктної межі населеного пункту, розрахунку площ та підготовці графічних матеріалів. Такий порядок робіт дав змогу обґрунтувати зміну меж села не лише з правової точки зору, а й з урахуванням фактичного використання території та положень генерального плану.

Початковим етапом було оформлення технічного завдання на виконання робіт. У завданні визначено, що послуга полягає у розробленні проєкту землеустрою щодо встановлення та зміни меж с. Новосамарка Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області. Підставою для виконання робіт зазначено рішення Окнянської селищної територіальної громади від 08.02.2024 № 1487/38-VIII. У цьому ж документі наведено основні характеристики об'єкта: місце розташування

населеного пункту, існуючу площу села та площу, передбачену генеральним планом. Існуюча площа с. Новосамарка становить 195,9700 га, а площа відповідно до генерального плану - 214,8300 га.

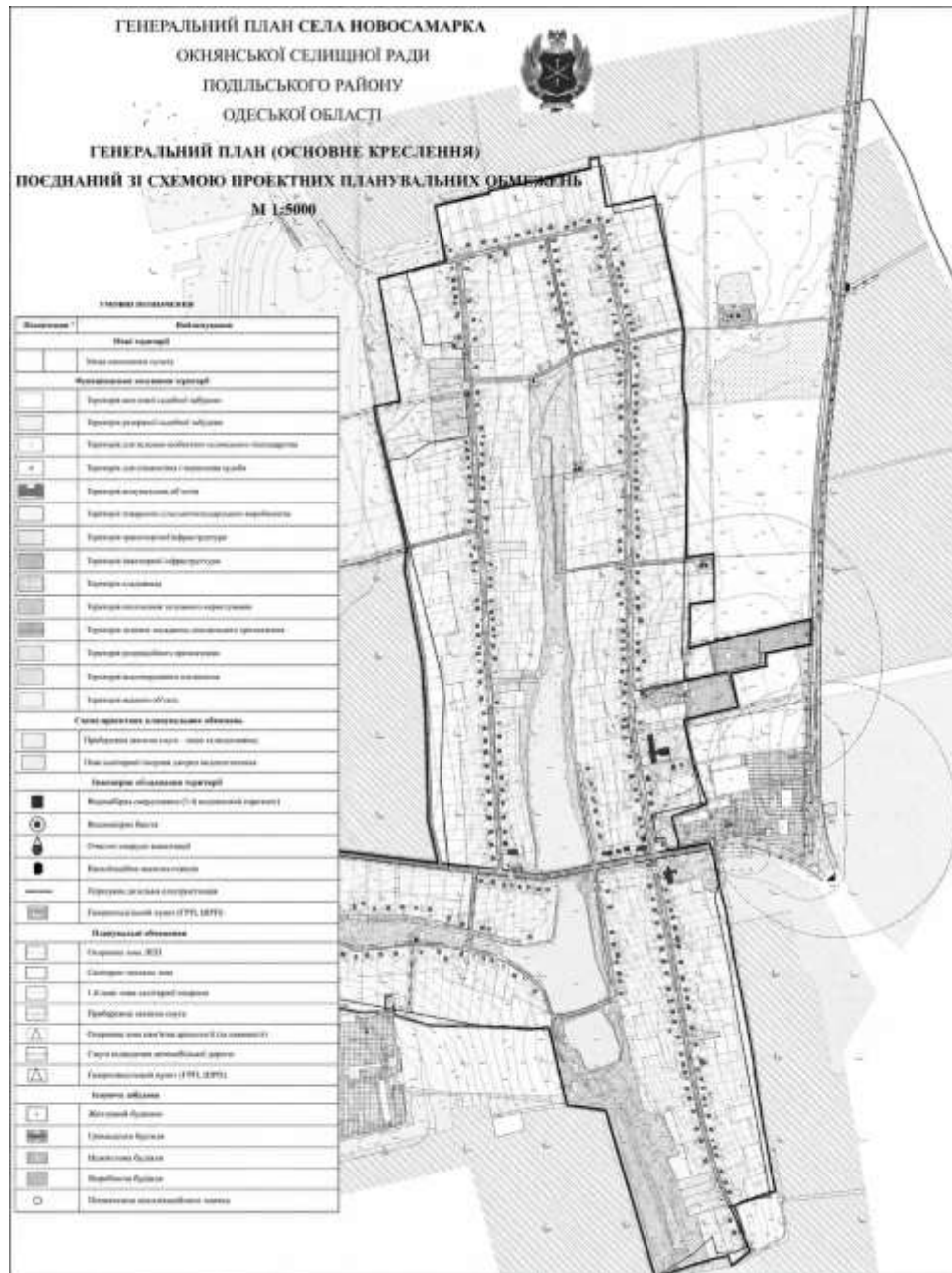

Рис. 3.3 Генеральный план села Новосамарка

На підготовчому етапі були зібрані та проаналізовані вихідні матеріали. До них належали наявні архівні матеріали геодезичних, землепорядних, облікових і топографічних робіт, матеріали містобудівної документації, технічні звіти про встановлення зовнішніх меж землекористувань, а також

інформація про землевласників і землекористувачів. Окремо були враховані матеріали генерального плану населеного пункту, оскільки саме він визначає перспективну площу і планувальну структуру села.

У процесі підготовки проєкту було використано документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель. Зокрема, враховано технічну документацію щодо встановлення складу категорій земель населених пунктів та розподілу їх за землекористувачами, власниками землі й угіддями на території Новосамарської сільської ради, технічну документацію з нормативної грошової оцінки земель с. Новосамарка, с. Іванівка, с. Олександрівка, а також схему землеустрою і техніко-економічне обґрунтування використання та охорони земель Красноокнянського району Одеської області.

Під час аналізу кадастрових матеріалів використовувалися відомості Державного земельного кадастру та дані Публічної кадастрової карти України. Зокрема, були враховані дані про кадастровий поділ, координати поворотних точок суміжних земельних ділянок та інформація з допоміжних шарів. Це було необхідно для того, щоб проєктна межа населеного пункту була узгоджена з уже сформованими земельними ділянками та не створювала необґрунтованих накладень.

Окремо слід зазначити, що топографо-геодезичні роботи у складі цього проєкту не передбачалися. Тобто під час виконання робіт не проводилася нова топографічна зйомка місцевості. Основою для формування проєктних рішень стали наявні землевпорядні, кадастрові та містобудівні матеріали, а також дані, отримані з Державного земельного кадастру і Публічної кадастрової карти.

Після опрацювання вихідних даних було виконано формування проєктної межі села. При цьому враховувалася існуюча межа населеного

пункту, площа, передбачена генеральним планом, фактичне використання земель, розташування суміжних земельних ділянок та потреби територіальної громади. Проектна межа мала забезпечити відокремлення земель села від інших територій, а також створити умови для впорядкованого розвитку населеного пункту.

У результаті проектування було визначено, що до меж с. Новосамарка додатково включаються землі загальною площею 19,7625 га. До їх складу входять: рілля - 8,2847 га, пасовища - 8,2547 га, кладовище - 0,9566 га, землі під житловою забудовою - 0,5210 га, землі громадського призначення - 0,3814 га, землі під дорогами - 0,6652 га. Такий склад земель показує, що зміна меж пов'язана не лише з розширенням території, а й з упорядкуванням земель, які мають значення для житлових, соціальних, транспортних та громадських потреб села.

Водночас із меж населеного пункту передбачено виключення 0,9025 га пасовищ. Це свідчить про те, що зміна меж має коригувальний характер. Тобто територія села не просто збільшується, а уточнюється відповідно до фактичного використання земель та положень генерального плану.

За результатами камеральних робіт площа населеного пункту після зміни меж обчислена за координатами поворотних точок і становить 214,8300 га. Цей показник відповідає площі, зазначеній у генеральному плані с. Новосамарка. Таким чином, проектна площа узгоджується з містобудівною документацією і підтверджує доцільність зміни меж.

Каталог координат поворотних точок меж с. Новосамарка Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області

Номер точки	Внутрішній кут	Дирекційний кут	Відстань (м)	X	Y
1	086°11'33"	172°30'25"	123,97	5 265 299,7429	264 678,1718
2	272°21'44"	080°08'40"	36,10	5 265 176,8307	264 694,3382
3	094°00'53"	166°07'46"	3,25	5 265 183,009	264 729,9010
4	179°43'07"	166°24'40"	11,9,	5 265 179,851	264 730,6808
5	179°59'05"	166°25'35"	1,0	5 265 168,2364	264 733,4883
6	263°34'29"	082°51'06"	103,9	5 265 167,2635	264 733,723
7	089°04'19"	173°46'46"	18,8	5 265 180,2007	264 836,8753
8	180°00'05"	173°46'42"	97	5 265 161,5028	264 538,9133
9	179°59'56"	173°46'45"	21,8	5 265 151,7925	264 839,9719
10	179°59'54"	173°46'52"	35,5	5 265 130,028	26442,3442
11	180°00'06"	173°46'46"	53,6	5 265 094,6432	264 846,2001
12	179°59'55"	173°46'51"	16,3	5 265 041,3235	264 552,0118
13	180°00'03"	173°46'48"	34,3,	5 265 025,1095	264 853,7787
14	179°59'57"	173°46'05"	14,4	5 264 990,9962	264 557,4967
15	180°00'04"	173°46'48"	0	5 264 976,6706	264 359,0578
16	180°00'04"	173°46'43"	23,11	5 264 961,0055	264 860,7652
17	182°59'20"	170°47'23"	43,2	5 264 937,9775	264 863,2754
18	180°00'01"	170°47'23"	62, 1	5 264 895,335	264 870,1897
19	178°49'37"	171°57'45"	14,4	5 264 834,0361	264 880,1294
20	176°54'39"	175°03'06"	6,7	5 264 819,7528	264 882,1463
21	168°06'21"	186°56'45"	153,5	5 264 813,0583	264 882,7259
22	189°00'34"	177°56'11"	38,2	5 264 660,6642	264 864,1606
23	176°31'19"	181°24'52"	14,9	5 264 622,4192	264 865,5387
24	180°00'08"	181°24'43"	18,9	5 264 607,4739	264 865,1697
25	179°59'58"	181°24'45"	19,05	5 264 588,4921	264 864,7018
26	179°59'54"	181°24'52"	38,45	5 264 569,4084	264 864,2312
27	180°00'04"	181°24'48"	19,4	5 264 530,9289	264 863,2811
28	179°59'49"	181°24'59"	19,51	5 264 511,5292	264 862,8025
29	180°00'00"	181°24'58"	39,35	5 264 492,0215	264 862,3202
30	176°09'21"	185°15'38"	19,91	5 264 452,6721	264 861,3474
31	179°54'55"	185°20'42"	59,95	5 264 432,8460	264 859,522
32	180°00'00"	185°20'42"	40,17	5 264 373,1685	264 853,9386
33	179°59'51"	185°20'51"	11,36	5 264 333,2188	264 850,2005
34	180°00'10"	185°20'41"	86,83	5,2643	264 849,1422
35	279°05'57"	086°14'44"	67,9	5 264 235,4516	264 841,0535
36	081°57'50"	184°16'54"	4,04	5 264 239,9015	264 908,8666
37	179°59'09"	184°17'45"	4,04	5 264 235,8718	264 908,5645
38	180°00'31"	184°17'14"	108,04	5,2642	264 908,2622
39	095°54'03"	268°23'11"	37,4	5 264 124,1045	264 900,1855
40	180°26'59"	267°56'12"	31,77	5,2641	264 862,8006
41	263°12'08"	184°44'04"		5 264 121,9077	264 831,0476
42	180°00'10"	184°43'54"	6,05	5,2640	264 823,3427
43	281°02'18"	083°4 1'36"	17,43	5 264 022,8506	264 822,8445
44	179°59'55"	083°41'42"	37,91	5 264 024,765	264 840,1680
45	180°00'02"	083°4 1'39"	47,53	5 264 028,9357	264 877,9103

46	180°00'17"	083°41'22"	5,8	5 264 034,1556	264 925,1507
47	182°02'11"	081°39'12"	25,28	5 264 034,7935	264 930,9191
48	179°59'56"	08 1°39'15"	75,96	5 264 038,463	264 955,9277
49	179°50'36"	081°48'40"	32,98	5 264 049,4886	265 031,0855
50	180°00'01"	081°48'38"	40,49	5,2640	265 063,6990
51	180°00'05"	081°48'33"	29,35	5 264 059,9502	265 103,7807
52	178°58'30"	082°50'03"	13,67	5 264 064,1323	265 132,8357
53	073°17'54"	189°32'10"	57,09	5 264 065,8372	265 146,3966
54	107°07'37"	262°24'32"	130,20	5 264 009,5406	265 136,9394
55	267°54'28"	174°30'04"	35,96	5 263 992,3406	265 007,8776
56	093°48'27"	260°41'37"	84,00	5,2639	265 011,3230
57	269°59'55"	170°41'42"	091	494	
58	179°29'35"	171°12'07"	7,81	5 263 863,8172	264 941,3958
59	091°34'07"	259°38'00"	113,71	5 263 856,1014	264 942,5900
60	178°51'56"	260°46'04"	28,16	5 263 835,6403	264 830,7405
61	255°14'50"	260°25'19"	24,12	5 263 831,1232	264 802,9502
62	195°16'16"	167°52'39"	100,75	5 263 807,1112	264 800,6294
63	180°56'50"	256°34'13"	48,87	5 263 707,8134	264 817,6930
64	185°12'09"	252°25'35"	40,15	5 263 659,7917	264 826,7649
65	083°40'40"	253°56'13"	20,75	5 263 621,1769	264 537,7649
66	272°32'40"	170°33'45"	4,72	263 617,7235	264 517,2997
67	091°18'26"	169°12'08"	20,38	5 263 613,1093	264 818,2908
68	184°08'38"	082°32'26"	33,54	5 263 608,3764	264 798,4697
69	178°29'23"	166°27'52"	21,97	5 263 598,2492	264 766,4934
70	263°22'28"	174°18'56"		5 263 592,1709	7 453 836
71	181°21'37"	170°07'58"	52,26	5 263 559,2639	264 750,8534
72	266°39'42"	177°53'47"	23,23	5 263 507,9247	264 760,6448
73	096°04'33"	172°42'36"	78,91	5 263 517,4317	264 833,2537
74	172°08'56"	172°42'56"	59,87	5 263 440,7159	264 851,7218
75	184°10'58"	173°01'09"	43,57	5 263 381,1419	264 357,6517
76	172°14'11"	263°34'29"	22,41	5 263 338,2118	264 865,1188
77	185°11'11"	263°25'45"	148,37	5 263 315,8191	264 865,9413
78	179°59'04"	147°07'08"	131,25	5 263 168,6518	264 884,7676
79	179°41'47"	153°42'40"	384,66	5 263 038,5094	264 901,4030
80	089°26'04"	159°11'31"	120,0	5 262 656,7010	264 948,1530
81	180°08'04"	159°55'12"	3,7,	5 262 643,2663	264 828,8540
82	296°18'03"	164°54'22"	11,4	5 262 642,8354	264 825,1131
83	173°24'25"	167°01'05"	8,41	5 262 633,2039	264 831,3395
84	174°31'00"	244°21'01"	10,7	5 262 625,6697	264 835,0613
85	179°16'01"	249°44'05"	32,2	5 262 524,1579	264 838,8672
86	175°00'05"	247°17'04"	29,4	5 262 515,5312	264 849,9334
87	177°52'03"	54 344°26'1	29,6	5 262 522,3119	264 857,6013
88	102°40'05"	252°58'01"	9,0	5 262 518,8424	264 864,2487
89	: 174°36'1	257°28'05"	24,9	5 262 509,9099	264 856,0638
90	182°27'00"	252°53'03"	18,6	5 262 466,4971	264 832,6837
91	082°51'02"	346°28'03"	14,4	5 262 897,7183	264 815,5167
92	271°28'00"	2) 274°56'L.	118	5 262 905,3364	264 811,6281
93	175°29'01"	348°10'03"	41,2	5 262 937,757	264 800,3009
94	184°35'02"	348°54'01"	147,5	5 263 036,3114	264 760,0684
95	086°24'05"	349°28'03"	443,	5 263 084,523	264 619,0218

96	251°32'02"	273°34'05"	88,	5 263 087,537	264 515,3138
97	106°45'04"	274°18'04"	33,	5 263 091,846	264 427,1194
98	179°16'01"	276°22'05"	100,	5 263 098,638	264 420,3317
99	179°25'04"	280°09'00"	49,	5 263 108,222	264 401,0042
100	255°53'03"	273°25'02"	48,	5 263 109,230	264 392,0472
101	179°16'01"	277°36'04"	57,	5 263 111,559	264 343,8955
102	2 177255'5	277°36'05"	5 61	5 263 115,513	264 155,6458
103	176°13'04"	283°02'03"	, 54	5 263 122,219	264 138,2170
104	186°43'04"	290°56'04"	16	5 263 135,106	264 108,6441
105	175°48'04"	289°44'05"	17	5 263 149,281	264 079,6959
106	179°59'05"	000°33'05"	29	5 263 196,47	264 046,0271
107	7 174°34'	ty 270°38':	29	5 263 196,72	264 006,5464
108	8 172°05's	has 181°40's	36,	5 263 158,50	264 007,0128
109	181°11'04"	ba 272°05'('	41,	5 263 160,935	263 984,7522
110	109°10'05"	)" 278°56'!	47	5 263 170,14	263 983,6305
111	1 269°55"7	5" 299°25'	22	5 263 182,69	263 916,8147
112	268°57'04"	'dal 302°35'('	38	5 263 204,551	263 858,2543
113	13 89°35"	'dey 291°59"	66	5 263 207,07	263 836,0055
114	14 173°08':	4" 291°59"	59	5 263 209,90	5 263 801,795
115	15 159°31"	7" 291°59'	25	5 263 217,10	263 795,5492
116	16 176°50'	7" 291°59'	40	5 263 221,24	8 263 788,556
117	17 190°35'	" 291°59'	6	5 263 230,32	263 770,707
118	18 179°59'	8" 293°10'	5	5 263 235,17	263 760,4675
119	19 180°00'	" 292°12'	1	5 263 237,82	0 263 737,9735
120	20 179°59'	8" 292°12'	2		0 263 726,639
121	21 180°00'		1 24		8 263 720,158
122	22 178°49		3 1		
123	23 180°57		3		
124	24 179°59		5 4		
125	305°28'43"	166°43'41"	56,29	5 263 253,4069	59900
126	083°30'32"	263°13'09"	13,02	5 263 198,6184	263 694,9115
127	178°38'39"	264°34'30"	28,93	5 263 197,0807	263 681,9791
128	180°01'15"	264°33'16"	15,99	5 263 194,3458	263 653,1803
129	180°00'39"	264°32'37"	15,96	5 263 192,8281	263 637,2599
130	179°58'31"	264°34'06"	15,93	1 913 102	263 621,3695
131	180°00'30"	264°33'36"	94,86	5 263 189,8021	263 605,5091
132	179°59'39"	264°33'56"	46,98	5 263 180,8090	263 511,0773
133	179°59'54"	264°34'03"	46,70	5 263 176,3596	263 464,3068
134	180°00'55"	264°33'08"	45,89	5 263 171,9383	263 417,8164
135	179°58'13"	264°34'55"	19,54	5 263 167,5819	263 372,1365
136	091°40'33"	352°54'22"	60,03	5 263 165,7369	263 352,6838
137	185°27'02"	347°27'20"	145,04	5 263 225,3032	263 345,2708
138	179°51'52"	347°35'28"	29,87	5 263 366,8784	263 313,7691
139	172°35'08"	355°00'21"	83,91	5 263 396,0518	263 307,3502
140	182°18'43"	352°41'38"	122,29	5 263 479,6480	263 300,0449
141	092°02'22"	080°39'16"	103,30	5 263 600,9432	263 284,4935
142	179°59'58"	080°39'18"	227,43	5 263 617,7184	263 386,4256
143	207°48'52"	052°50'27"	24,58	5 263 654,6470	263 610,8324
144	108°27'47"	124°22'40"	68,66	5 263 669,4917	263 630,4185
145	180°00'26"	124°22'13"	31,06	5 263 630,7257	263 687,0822

146	191°23'48"	112°58'26"	48,96	5 263 613,1901	263 712,7207
147	181°24'23"	111°34'03"	25,97	5 263 594,0794	263 757,8000
148	180°01'14"	111°32'49"	35,54	5 263 584,5337	263 781,9498
149	188°15'24"	103°17'25"	45,52	5 263 571,4806	263 515,0075
150	183°09'56"	100°07'29"	282,26	5 263 561,0153	263 859,3122
151	288°25'56"	351°41'33"	104,36	5 263 511,3961	264 137,1757
152	170°18'22"	001°23'11"	36,57	5 263 614,6573	264 122,0979
153	179°59'49"	001°23'21"	65,07	5 263 651,2131	264 122,9826
154	180°00'11"	001°23'10"	54,58	5 263 716,2657	264 124,5603
155	179°59'52"	001°23'18"	51,65	5 263 770,8295	264 125,8806
156	180°00'00"	001°23'18"	51,65	5 263 822,4636	264 127,1321
157	180°00'00"	001°23'18"	51,65	5 263 874,0977	264 128,3836
158	180°00'00"	001°23'19"	51,65	5 263 925,7318	264 129,6351
159	180°00'49"	001°22'30"	18,77	5 263 977,3658	264 130,8867
160	187°25'46"	353°56'44"	32,36	5 263 996,1337	264 131,3372
161	180°00'36"	353°56'08"	51,41	5 264 028,3170	264 127,9237
162	180°00'00"	353°56'08"	52,13	5 264 079,4441	264 122,4918
163	180°00'17"	353°55'51"	52,89	5 264 131,2816	264 116,9844
164	179°59'30"	353°56'21"	53,68	5 264 183,8798	264 111,3919
165	170°56'31"	002°59'51"	67,18	5 264 237,2584	264 105,7244
166	192°15'42"	350°44'08"	347,65	5 264 304,3513	264 109,2375
167	180°56'43"	349°47'25"	20,66	5 264 647,4630	264 053,2695
168	086°46'08"	083°01'17"	75,6	5 264 667,7406	264 049,6174
169	269°56'01"	353°05'16"	330,9	5 264 676,9339	264 124,7227
170	094°08'20"	078°56'56"	62,33	5 265 005,4759	264 084,8939
171	181°33'05"	077°23'52"	81,65	5,2650	264 146,1123
172	177°14'15"	080°09'37"	40,1	5,2651	264 225,8052
173	268°40'13"	351°29'24"	156,1	5 265 231,3501	264 265,3237
174	095°16'28"	076°12'57"	146,0,	5 265 253,140	264 242,2133
175	176°37'50"	079°35'07"	120,5	5 265 285,0449	264 384,0397
176	181°09'07"	078°25'05"	159,1	5 265 295,4943	264 502,5934
177	266°57'40"	051°28'01"	10,5		264 658,4774
178	092°46'21"	078°41'58"	21,6	5 265 295,4943	264 656,9105
1 (замикання)				5 265 299,7429	264 678,1718
Підсумок	31680°00'00"		9943,11		

Табл. 3.3 Каталог координат поворотних точок меж села Новосамарка

Для відображення результатів проєктування були підготовлені графічні матеріали. Основним графічним документом є план існуючої та проєктної межі с. Новосамарка. На ньому показано існуючу межу населеного пункту, проєктну межу, мірні лінії проєктної межі та поворотні точки. Також на плані зазначено площу існуючої межі та площу проєктної межі населеного пункту.

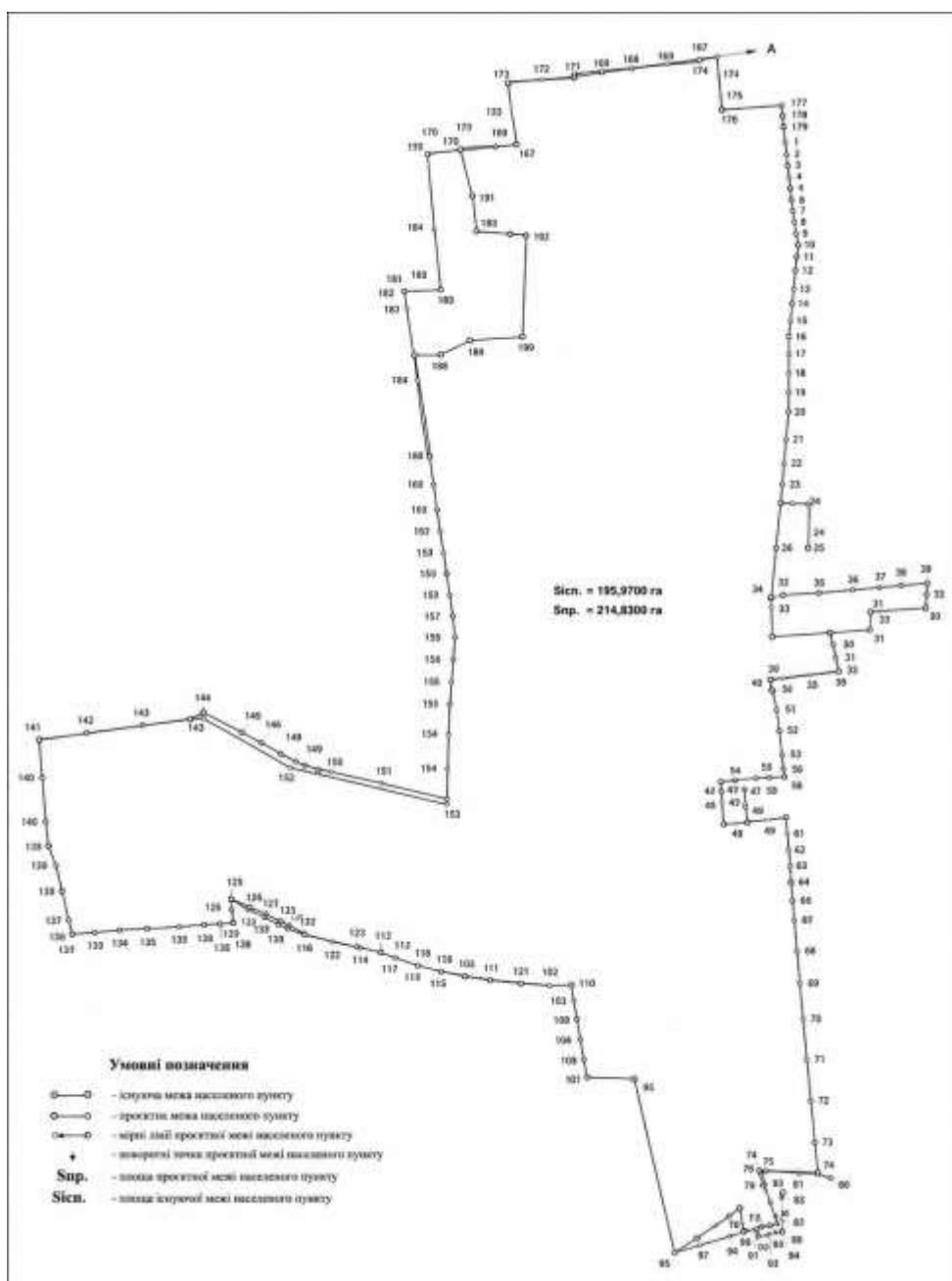

Рис. 3.3 План існуючої та проєктної межі с. Новосамарка

Крім плану меж, у складі матеріалів підготовлено опис меж адміністративно-територіальної одиниці та каталог координат поворотних точок межі. Опис меж дає змогу простежити проходження межі відносно суміжних земель та землекористувачів. Каталог координат має технічне значення, оскільки саме координати забезпечують точне просторове закріплення межі та можливість подальшого внесення відомостей до Державного земельного кадастру.

У процесі аналізу землекористування було встановлено, що проєктна межа с. Новосамарка перетинає земельні ділянки сільськогосподарського призначення з кадастровими номерами 5123183000:01:001:0592 та 5123183000:01:001:0594. Для реалізації рішень генерального плану щодо цих земель у подальшому необхідно виконати відповідні землевпорядні дії, зокрема щодо вилучення або поділу земельних ділянок, які перетинаються проєктною межею.

Також у матеріалах зазначено, що проведення ґрунтових, геоботанічних та інших спеціальних обстежень під час складання документації не виконувалося. Зняття та перенесення ґрунтового покриву проєктними рішеннями також не передбачалося. Це пояснюється тим, що головним завданням роботи було не зміна фізичного стану земельної ділянки, а встановлення та юридичне закріплення меж населеного пункту.

Отже, процес розроблення проєкту землеустрою щодо зміни меж с. Новосамарка включав підготовку технічного завдання, збір вихідних матеріалів, аналіз кадастрових і містобудівних даних, формування проєктної межі, розрахунок площ, підготовку плану існуючої та проєктної межі, складання опису меж і каталогу координат. У результаті було сформовано проєктне рішення, яке дозволяє привести межі села у відповідність до генерального плану та потреб Окнянської селищної територіальної громади.

3.4. Погодження, затвердження та державна реєстрація змінених меж

Погодження та затвердження документації є завершальним етапом зміни меж населеного пункту. Після розроблення проєктних рішень необхідно перевірити їх відповідність земельному законодавству, містобудівній документації, кадастровим відомостям та інтересам територіальної громади. Саме на цьому етапі проєктна межа переходить від технічного рішення до офіційно оформленої межі населеного пункту.

У матеріалах проєкту зазначено, що відповідно до статті 186 Земельного кодексу України проєкт землеустрою щодо встановлення та зміни меж с. Новосамарка підлягає погодженню сільськими, селищними, міськими, районними радами, районними державними адміністраціями у випадках, коли розширення меж планується за рахунок відповідних територій [1]. У випадку с. Новосамарка зміна меж відбувається за рахунок земель, розташованих у межах Окнянської селищної територіальної громади, тому погодження має забезпечити врахування інтересів цієї громади.

На етапі погодження перевіряється, чи відповідає проєктна межа генеральному плану, чи правильно визначено площу населеного пункту, чи враховано землевласників і землекористувачів, а також чи не порушує проєкт існуючих прав на землю.

Громадське обговорення має значення у тих випадках, коли зміна меж пов'язана з містобудівною документацією та перспективним розвитком населеного пункту. Оскільки межа с. Новосамарка визначається з урахуванням генерального плану, позиція громади має важливе значення для забезпечення відкритості та обґрунтованості прийнятих рішень. Громадські слухання дають можливість мешканцям ознайомитися з планувальними рішеннями, зрозуміти, які території включаються або виключаються, і за потреби висловити свої пропозиції.

Після погодження документація подається на затвердження. Затвердження проєкту є важливим юридичним етапом, оскільки саме після нього проєктна межа може використовуватися як офіційна підстава для подальших кадастрових дій. Рішення про затвердження документації підтверджує, що зміна меж села є погодженою, обґрунтованою та такою, що відповідає вимогам законодавства.

Після встановлення нових меж важливим є питання правового режиму земель. У матеріалах проєкту зазначено, що всі інші землі державної власності після встановлення нових меж с. Новосамарка переходять у комунальну власність Окнянської селищної територіальної громади, крім

земель, які відповідно до законодавства не можуть передаватися у комунальну власність. Це має важливе практичне значення, оскільки громада отримує можливість ефективніше управляти земельними ресурсами в межах населеного пункту.

Завершальним етапом є внесення відомостей про змінені межі до Державного земельного кадастру. Для цього використовуються матеріали проєкту, зокрема план існуючої та проєктної межі, опис меж і каталог координат поворотних точок. Саме ці матеріали забезпечують точне відображення межі у кадастровій системі [6].

У технічному завданні зазначено, що геопросторові дані передаються замовнику у вигляді електронних файлів. Зокрема, передбачено використання векторних наборів геопросторових даних у форматі бази даних ArcGIS, а також файлів формату shp у місцевій системі координат МСК-51 та державній системі координат УСК-2000. Це дає змогу використовувати матеріали проєкту для подальшого кадастрового обліку, ведення містобудівної документації та просторового аналізу території.

Державна реєстрація змінених меж має не лише технічне, а й управлінське значення. Після внесення відомостей до Державного земельного кадастру межа населеного пункту стає офіційно відображеною у кадастровій системі. Це створює умови для правильного формування земельних ділянок, ведення земельного обліку, справляння плати за землю, розроблення подальшої землевпорядної документації та планування розвитку території.

Отже, погодження, затвердження та державна реєстрація змінених меж с. Новосамарка є логічним завершенням землевпорядного процесу. Погодження забезпечує перевірку проєктних рішень, затвердження надає їм офіційного статусу, а внесення відомостей до Державного земельного кадастру закріплює межу в інформаційній системі. У результаті створюється правова та просторово визначена основа для подальшого розвитку села і управління земельними ресурсами громади.

3.5. Охорона праці та безпека життєдіяльності під час землепорядних і геодезичних робіт

Під час підготовки проєкту землеустрою щодо встановлення та зміни меж населеного пункту виконуються камеральні та польові роботи. Польовий етап може передбачати рекогносцирування території, уточнення проходження меж, роботу з геодезичним обладнанням, перебування поблизу автомобільних доріг, сільськогосподарських угідь, інженерних мереж та інших об'єктів, що потребують дотримання вимог охорони праці.

Організація безпечного виконання робіт повинна ґрунтуватися на вимогах законодавства України про охорону праці, проведенні інструктажів, оцінюванні ризиків перед виходом на місцевість, використанні справного обладнання та засобів індивідуального захисту [12; 13]. Для польових робіт доцільно передбачати сигнальні жилети, засоби зв'язку, аптечку, захист від несприятливих погодних умов, а також порядок дій у разі травмування, виявлення небезпечних ділянок або конфліктних ситуацій із землекористувачами.

Під час камерального опрацювання матеріалів необхідно забезпечити ергономічну організацію робочого місця, безпечне користування комп'ютерною технікою, регулярні перерви при тривалій роботі з картографічними матеріалами та електронними базами даних. Дотримання цих вимог знижує ризик професійного перевтомлення і підвищує якість підготовки графічних та текстових матеріалів проєкту.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі на прикладі с. Новосамарка обґрунтовано практичну потребу зміни меж населеного пункту, визначено співвідношення існуючої та проєктної площі, охарактеризовано землі, що включаються і виключаються з меж села, а також окреслено порядок погодження, затвердження та кадастрової реєстрації змінених меж. Додатково визначено базові вимоги безпеки під час виконання землепорядних і геодезичних робіт.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській кваліфікаційній роботі було досліджено землевпорядне забезпечення зміни меж сільського населеного пункту на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області. У процесі виконання роботи розглянуто теоретичні, правові, методичні та практичні аспекти встановлення і зміни меж населених пунктів, а також визначено значення цієї процедури для організації раціонального використання земель територіальної громади.

У теоретичній частині роботи встановлено, що межа населеного пункту має важливе правове, кадастрове та містобудівне значення. Вона визначає територію, у межах якої здійснюється забудова, формування земельних ділянок, розміщення об'єктів інфраструктури та управління земельними ресурсами. Чітко визначена межа дає можливість відокремити землі населеного пункту від інших територій, забезпечити належний земельний облік і створити основу для подальшого просторового розвитку.

У першому розділі було проаналізовано нормативно-правове регулювання зміни меж населених пунктів. Встановлено, що основою для такої процедури є положення Земельного кодексу України, Закону України «Про землеустрій», Закону України «Про Державний земельний кадастр», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та інших нормативних актів. Саме ці документи визначають порядок розроблення землевпорядної документації, врахування генерального плану, погодження проєктних рішень і внесення відомостей про межі до Державного земельного кадастру.

У другому розділі розглянуто методику розроблення документації із землеустрою щодо зміни меж сільського населеного пункту. Визначено, що така документація складається з текстової та графічної частини. До її складу входять пояснювальна записка, обґрунтування зміни меж, відомості про землі, план існуючої та проєктної межі, опис меж, каталог координат поворотних точок та матеріали погодження. Послідовне виконання цих

етапів забезпечує юридичну, кадастрову і просторову визначеність території населеного пункту.

У практичній частині роботи було розглянуто с. Новосамарка Окнянської селищної територіальної громади Подільського району Одеської області. У процесі розроблення проєктних рішень проаналізовано вихідні землевпорядні, кадастрові та містобудівні матеріали, зокрема матеріали Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель, відомості Державного земельного кадастру, дані Публічної кадастрової карти та генеральний план населеного пункту.

За результатами виконаного аналізу встановлено, що існуюча площа с. Новосамарка становить 195,9700 га, тоді як площа, передбачена генеральним планом, становить 214,8300 га. Це свідчить про необхідність уточнення та зміни меж населеного пункту з метою приведення його території у відповідність до містобудівної документації, фактичного використання земель і потреб територіальної громади.

У результаті проєктування до меж с. Новосамарка додатково включаються землі загальною площею 19,7625 га. До їх складу входять рілля, пасовища, кладовище, землі під житловою забудовою, землі громадського призначення та землі під дорогами. Водночас із меж населеного пункту виключається 0,9025 га пасовищ. Це показує, що зміна меж має не лише характер розширення, а й характер коригування території, оскільки передбачає приведення межі до більш обґрунтованого та впорядкованого стану.

Ефективність здійсненої процедури полягає в тому, що зміна меж дозволяє юридично закріпити територію села, забезпечити її відповідність генеральному плану, уточнити склад земель, створити умови для розвитку житлової, громадської та транспортної інфраструктури, а також покращити управління земельними ресурсами громади. Офіційно визначена межа є необхідною основою для подальшого формування земельних ділянок,

ведення земельного обліку, справляння плати за землю та внесення відомостей до Державного земельного кадастру.

Важливим результатом роботи є також те, що встановлення меж населеного пункту сприяє зменшенню невизначеності у використанні земель. Коли межа села чітко визначена, орган місцевого самоврядування отримує можливість ефективніше планувати розвиток території, використовувати землі комунальної власності, розробляти іншу землевпорядну та містобудівну документацію, а також забезпечувати захист інтересів територіальної громади.

Для інших територіальних громад доцільно рекомендувати організовувати зміну меж населених пунктів лише після комплексного аналізу вихідних матеріалів. Перед початком таких робіт необхідно перевіряти відповідність існуючих меж генеральному плану, аналізувати кадастрові дані, враховувати фактичне використання земель, наявність забудови, доріг, об'єктів соціальної інфраструктури, кладовищ, інженерних мереж та інших територій, які мають значення для функціонування населеного пункту.

Також громадам варто своєчасно оновлювати містобудівну документацію та проводити інвентаризацію земель. Це дасть можливість уникати розбіжностей між фактичним використанням території, даними Державного земельного кадастру та положеннями генерального плану. Особливу увагу потрібно приділяти земельним ділянкам, які можуть перетинатися проєктною межею, оскільки щодо них у подальшому можуть знадобитися додаткові землевпорядні дії.

З метою вдосконалення законодавства доцільно спростити окремі процедурні етапи погодження документації, зробити більш чітким порядок взаємодії між органами місцевого самоврядування, розробниками документації із землеустрою та органами, що забезпечують ведення Державного земельного кадастру. Також важливо розширювати використання цифрових геопросторових даних, що дозволить швидше,

точніше і зручніше виконувати роботи зі встановлення та зміни меж населених пунктів.

Отже, зміна меж с. Новосамарка є обґрунтованою та доцільною. Вона спрямована на приведення території населеного пункту у відповідність до генерального плану, фактичного використання земель і потреб Окнянської селищної територіальної громади. Виконання такої процедури створює правові та просторові умови для подальшого розвитку села, ефективного управління земельними ресурсами та забезпечення інтересів місцевого населення.

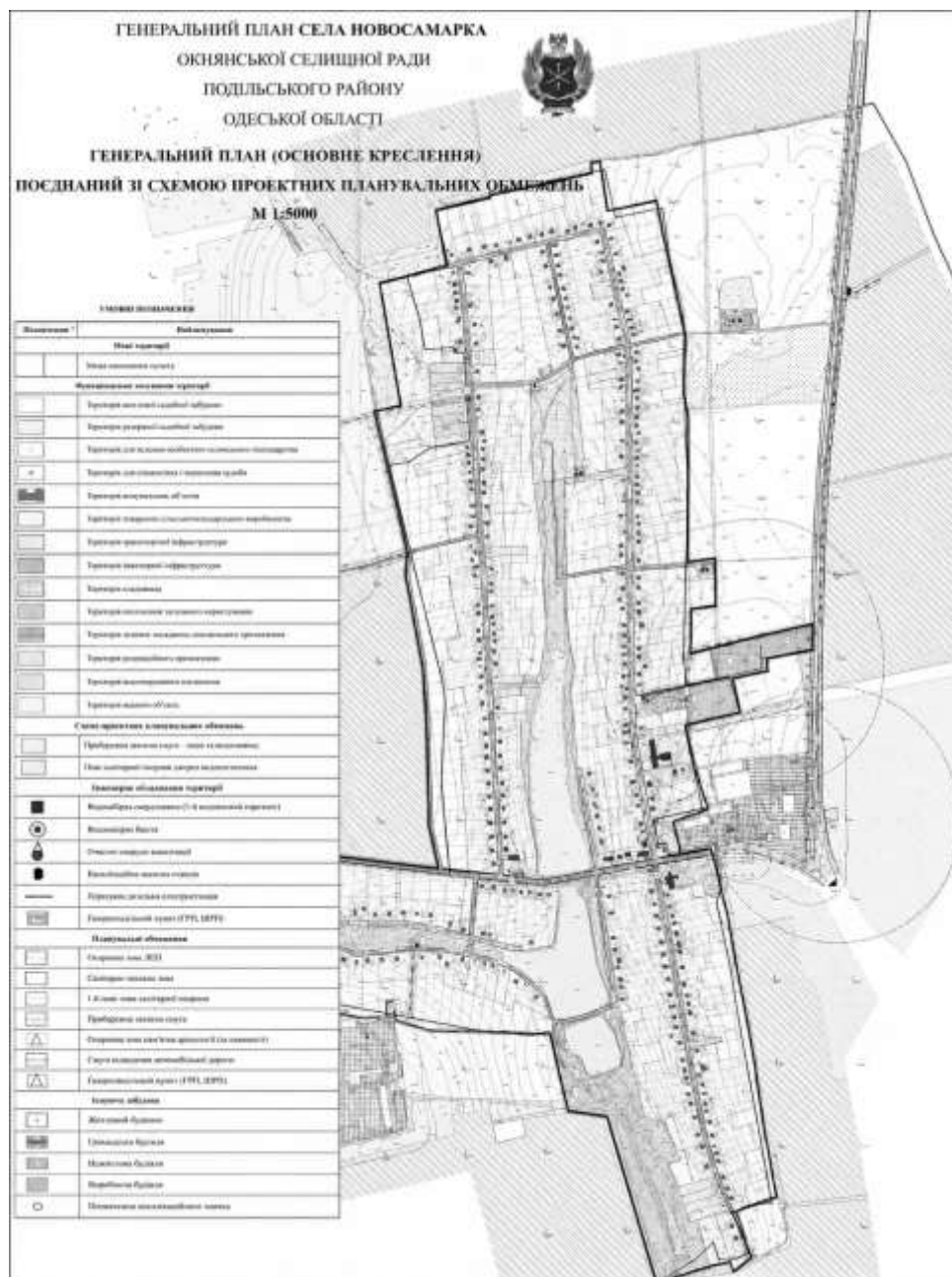
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25 жовт. 2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3–4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 08.03.2026).
2. Про землеустрій : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 08.03.2026).
3. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лют. 2011 р. № 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 10.03.2026).
4. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2012 р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.03.2026).
5. Про затвердження Порядку розроблення проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок : Постанова Кабінету Міністрів України

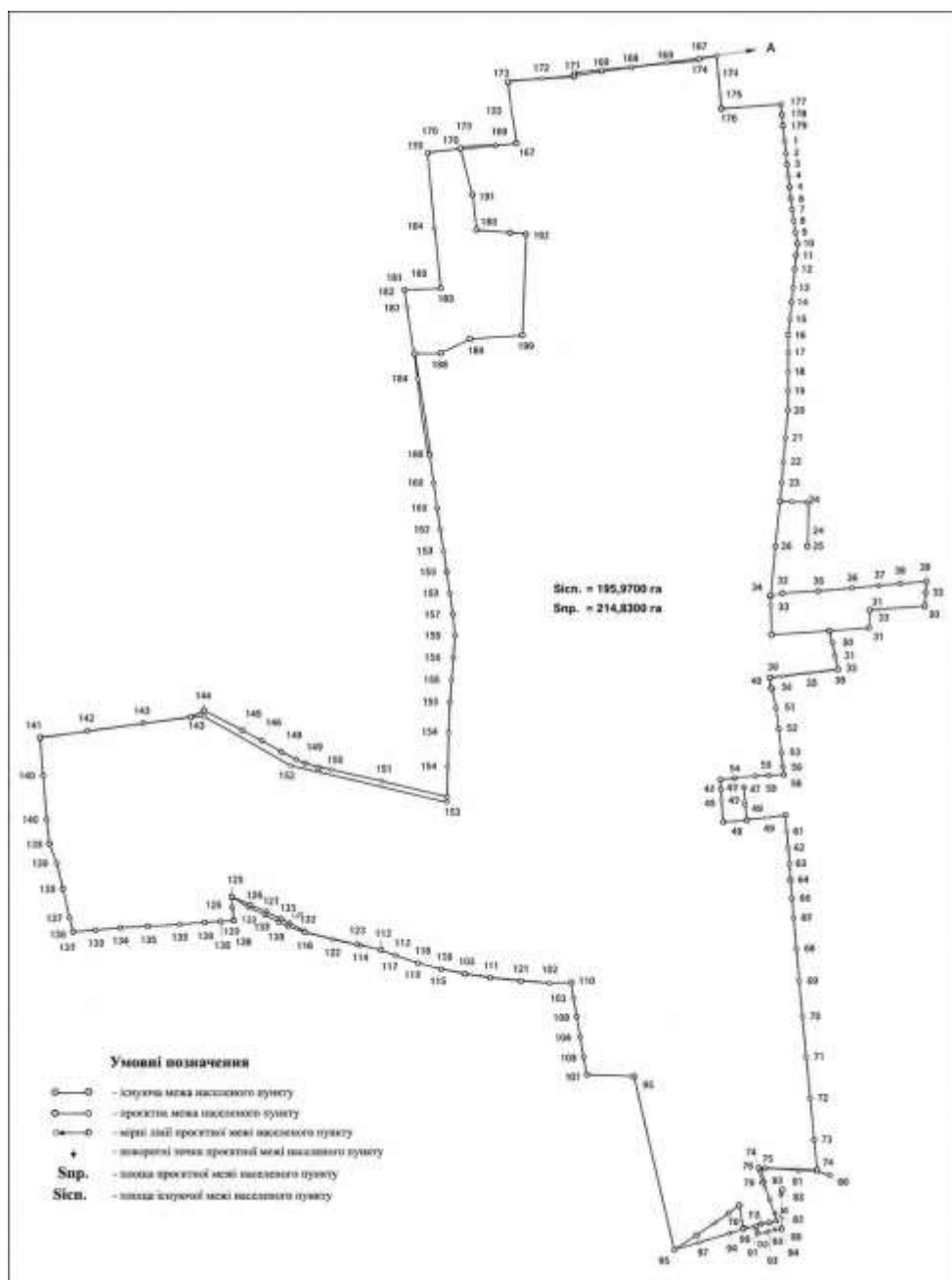
- від 26 трав. 2004 р. № 677. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.03.2026).
6. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 7 лип. 2011 р. № 3613-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 8. Ст. 61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
 7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
 8. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проєктів містобудівної документації на місцевому рівні : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 трав. 2011 р. № 555. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.03.2026).
 9. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20–21. Ст. 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 14.03.2026).
 10. Картка громади // Окнянська селищна територіальна громада : офіційний вебсайт. URL: <https://okny-otg.gov.ua/structure/> (дата звернення: 15.03.2026).
 11. Новосамарський опорний ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області // OpenDataBot : вебсайт. URL: <https://opendatabot.ua/c/34254309> (дата звернення: 15.03.2026).

12. Про охорону праці : Закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12> (дата звернення: 08.06.2026).
13. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) та Переліку робіт з підвищеною небезпекою : наказ Держнаглядохоронпраці України від 26 січ. 2005 р. № 15 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05> (дата звернення: 08.06.2026).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А2

План існуючої та проєктної межі с. Новосамарка

ДОДАТОК АЗ

*Рішення про надання дозволу щодо встановлення (зміни) меж с.
Новосамарка від 08.02.2024 № 1487/38-VIII*

**ОКНЯНЬСЬКА СЕЛИЩНА РАДА
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

РІШЕННЯ

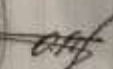
08.02.2024 № 1487/38-VIII

Про надання дозволу на розроблення проектів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів сіл Малайвіч, Новосамарка, Топали, Чорна Окнянської селищної ради

Відповідно до ч.2 ст. 19 Конституції України, п. «а» ч.1 ст. 12, ч.2 ст. 173 Земельного Кодексу України, п. «а» ч.1 ст. 19, п. «а» ч.1 ст. 22 Закону України «Про землеустрій», ч.1 ст.16, ч.1 ст.17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності України» з урахуванням генеральних планів населених пунктів с. Малайвіч, с. Новосамарка, с. Топали, с. Чорна, керуючись п. 34 ч.1 ст. 26, ч.ч.1, 11 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», враховуючи висновок постійної комісії Окнянської селищної ради з питань аграрного комплексу і раціонального природокористування, Окнянська селищна рада

ВИРІШИЛА:

- Надати дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів сіл Малайвіч, Новосамарка, Топали, Чорна Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області.
- Окнянській селищній раді замовити виготовлення землеупорядної документації із землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населених пунктів з юридичними особами, що володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та у складі яких працює за основним місцем роботи сертифікований інженер-землеупорядник, який є відповідальним за якість робіт із землеустрою; фізичними особами - підприємцями, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землеупорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою. Строк складення технічної документації не повинен перевищувати шести місяців з моменту укладення договору.
- Уповноважити селищного голову Окнянської селищної ради Олега Белоуса на підписання договору з проектною організацією з відповідною ліцензією на виконання даного виду робіт
- Дане рішення оприлюднити на офіційному вебсайті Окнянської селищної ради в мережі Інтернет.
- Рішення набуває чинності з дня його підписання селищним головою Окнянської селищної ради.
- Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області з питань аграрного комплексу і раціонального природокористування (голова постійної комісії – Сергій Бігунець).

Селищний голова

Олег БЕЛОУС

ДОДАТОК А4

Рішення про затвердження ГП с. Новосамарка від 07.06.2023 №
1179/28-VIII

**ОКИЯНСЬКА СЕЛИЩНА РАДА
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

КОПІЯ

07.06.2023 РІШЕННЯ № 1179/28-VIII

Про затвердження документу державного планування – генерального плану населеного пункту та плану зонування території с. Новосамарка Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області

Розглянувши матеріали проекту генерального плану с. Новосамарка, з метою забезпечення планомірного, економічного, обґрунтованого і комплексного розвитку населеного пункту, підвищення його рівня благоустрою та створення сприятливих умов життєдіяльності населення, відповідно до ч.3 ст. 17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ч.1, абз.2 ч.3 ст. 12 Закону України «Про основи містобудування», Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з урахуванням Земельного кодексу України та Закону України «Про землеустрій», беручи до уваги протокол громадських слухань № 6/н від 16.07.2021 щодо проекту Генерального плану та плану зонування території с. Новосамарка Подільського району Одеської області, витяг з протоколу містобудівної ради при Управлінні з питань містобудування та архітектури Одеської обласної державної адміністрації № 1 від 09.02.2023 та довідки про консультації стосовно звіту про стратегічну екологічну оцінку генерального плану, керуючись п.42 ч.1 ст. 26, чч.1, 11 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та враховуючи висновок постійної комісії Окнянської селищної ради з питань аграрного комплексу і раціонального природокористування, Окнянська селищна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити містобудівку документів: «Генеральний план населеного пункту та плану зонування території села Новосамарка Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області», розроблену ТОВ «Архітем Україна» з розрахунковим еталоном проекту генерального плану – 01.01.2038 року, що додається.
2. Забезпечити загальну доступність матеріалів «Генеральний план населеного пункту та плану зонування території села Новосамарка Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області» шляхом його розміщення на офіційному вебсайті Окнянської селищної ради в мережі Інтернет.
3. Секретарю Окнянської селищної ради Олені АРТЬОМОВІЙ оприлюднити дане рішення на офіційному вебсайті Окнянської селищної ради в мережі Інтернет.
4. Це рішення набирає чинності з моменту його офіційного оприлюднення.
5. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Окнянської селищної ради Подільського району Одеської області з питань аграрного комплексу і раціонального природокористування (голова постійної комісії – Сергій БІГУНЦЬ).

Олег БЕЛОУС

Селищний голова
ЗІННО
З ОРИГІНАЛОМ

Виконав наказу с. Новосамарка

Виконав наказу с. Новосамарка

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШІ

ДЕКЛАРАЦІЯ ЗДОБУВАЧА

Я, Ворощук Ірина Василівна, здобувачка НУБіП України, усвідомлюючи відповідальність за порушення академічної доброчесності, підтверджую, що бакалаврська кваліфікаційна робота на тему «Землевпорядне забезпечення зміни меж сільського населеного пункту (на прикладі с. Новосамарка Подільського району Одеської області)» є результатом моєї особистої праці.

Усі запозичення з текстів інших авторів, нормативно-правових актів, наукових публікацій, вебресурсів і матеріалів землевпорядної документації мають відповідні посилання у тексті та відображені у списку використаних джерел.

Інструменти генеративного штучного інтелекту були використані лише для стилістичного редагування, перевірки логіки викладу, мовного доопрацювання, перекладу/редагування англомовного реферату та виявлення місць, де потрібно уточнити цитування або структуру роботи. Змістові положення, фактичні дані, висновки та відповідальність за достовірність матеріалів залишаються за авторкою роботи.

Я розумію, що надання недостовірної інформації щодо джерел, запозичень або використання інструментів ШІ може мати наслідком застосування заходів академічної відповідальності відповідно до внутрішніх документів НУБіП України.

«__» _____ 2026 р. _____

Ірина ВОРОЩУК